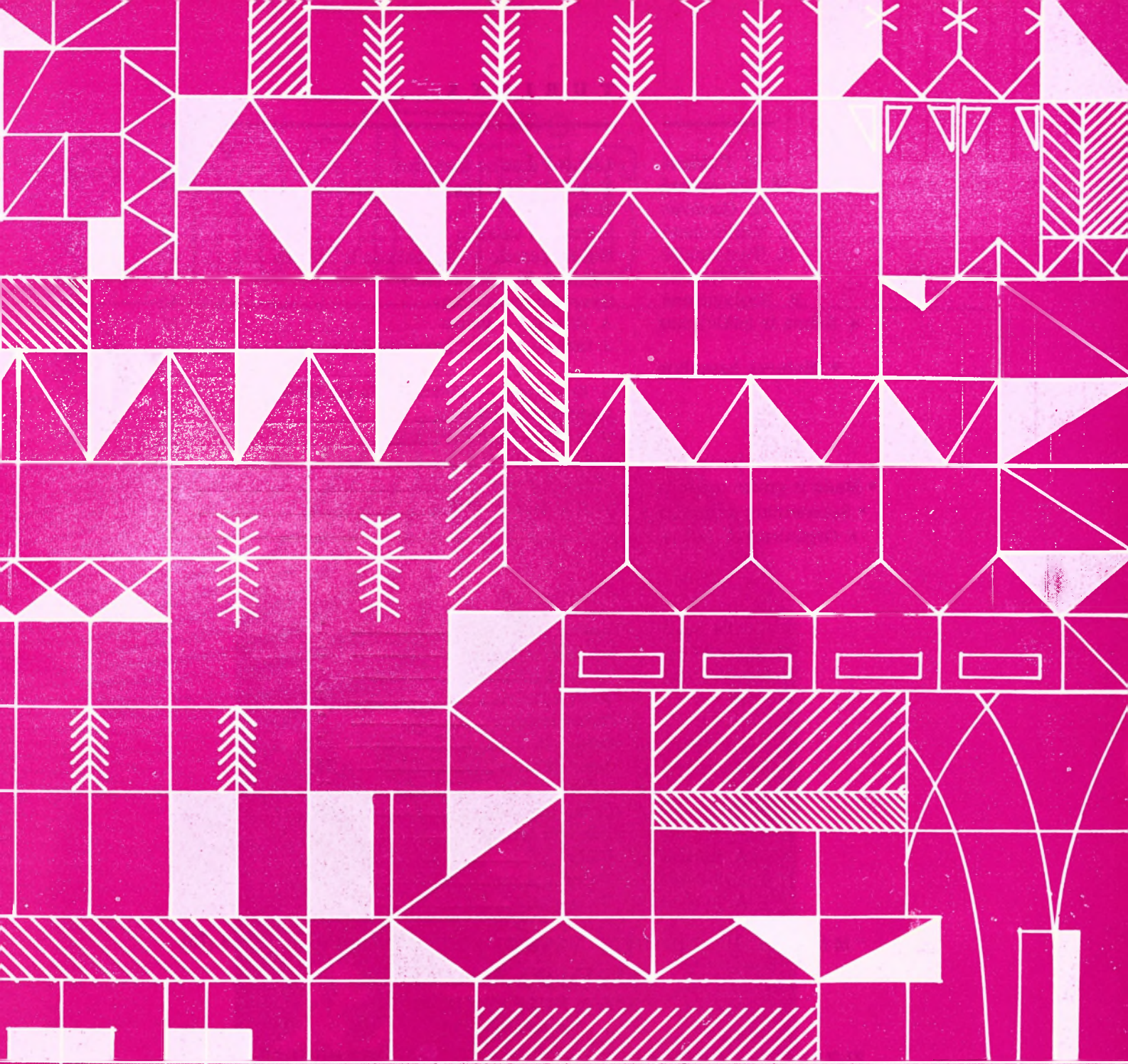

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

3 1970
GEGUŽĖ
BIRŽELIS

moteris

TURINYS

E. Čekienė	Lietuvė motina šiandien	2
M. Slavėnienė	Praeities uždangą praskleidus	3
A. Giedrius	Motina (eil.)	7
R. K. Vidžiūnienė	Silpnumo valanda	8
Z. Tenisonaitė	Guido Gezelle — gyvenimas ir kūryba	12
G. Gezelle	Egoflos; Hosannah (eil.)	13
R. Raslavičienė	Gyvenimo patyrimas	14
• Šeima ir auklėjimas	A. Miškinis — Motina	17
	J. Gobis — Moterų gyvenimas dabartinėje Lietuvoje	18
• Moterys pasaulyje		19
	G. Krivickienė — Moterų veikla per GFWC ir LMKF organizacijas	21
	N. Narutė — Angelas	22
• Buto įrengimas	Veda A. Yčienė	23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	25
• Organizacinė veikla		27

ILIUSTRACIJOS

De Vinci	Madona Grotto	1
D. Tarabildienė	Vilniaus pavasaris	2
N. Palubinskienė	Mergaitė	4
"	Juodi ir kreivi	5
A. Ličkutė	Motina ir duktė	8
S. Žilionytė	Draugystė	9
N. Palubinskienė	Jūros peisažas	10
"	Uolos	11
R. Jautokaitė	Saulei nusileidus	12
"	Pabaigos formulė	12
A. Zubienė	Gėlės	14
N. Palubinskienė	Uolos	15
A. Zubienė	Kompozicija	16

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1970 m. Nr. 3 (75)

REDAKCINĖ KOLEGIJA

NORA KULPAVIČIENĖ
redaktorė

ZUZANA DAUGVAINIENĖ
kalbos taisytoja

ZITA DIDŽBALIENĖ
korektorė

skyrius veda

A. YČIENĖ, I. KAIRIENĖ, E. KRIKŠČIŪNIENĖ, L. MURAUSKIENĖ

BRONĖ PABEDINSKIENĖ
administratorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont. Kanada. Spaudė "Žiburių" spaudos bendrovė, Toronto, Ontario. Prenumerata metams $5.00. Viršelis N. Kulpavičienės.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1970 m. Nr. 3 (75) Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1970 Nr. 3 (75)

LEONARDO DE VINCI MADONA GROTTO

D. TARABILDIENĖ VILNIAUS PAVASARIS

LIETUVĖ MOTINA ŠIANDIEN

EMILIJA ČEKIENĖ

Gyvename nepaprastos įtampos laikus ir fiziniai ir dvasiniai. Įtampą jaučiame visi ir visose gyvenimo srityse: politikoj, kultūroj, moksle ir kasdieniniam gyvenime. Betgi už vis didžiausią šių laikų gyvenimo tempą jaučia kiekviena *motina*, kuri nuo pasaulio pradžios neša atsakomybę už žmonijos ateitį. Didieji išminčiai, valdovai, psichologai daugiausia deda vilčių į ją.

Jei kurioje valstybėje statistika rodo mažiausia nusikaltimų, sakoma, jog tas kraštas yra aukštos kultūros, kuriai tvirtą pagrindą duoda motina, nežiūrint, ar ji yra mokyta ar beraštė. Mums kartais atrodo, kad senovės laikų bobutės negavo iš gyvenimo tų visų malonumų ir lengvatų, kurias šiais laikais didelė technikos pažanga suteikė moterims. Juk per paskutinius porą dešimtmečių įvairios namų darbams išradingos mašinos daug palengvino moters gyvenimo sąlygas ir manome, kad šių laikų moteris yra daug laimingesnė už savo bobutę. Deja, taip nėra, moteris — motina nesijaučia laiminga. Technika jos pasauliui atnešė daug laimėjimų, tačiau labai daug ir dvasinių kančių, sunkiai arba visai nenugalimų auklėjimo kliūčių.

Daug protų suko galvas, kaip išrasti mašinas, kad palengvintų žmogui, kad sutaupytų darbdaviui pinigų, nes viena mašina atlieka daugiau nei keli darbininkai. Išrado skaičiavimo, skalbimo, valymo, kepimo ir daugelį kitokių, kurių dėka sutaupoma žmogaus energija ir laikas. Bet niekas iki šiol nesuko sau galvos, niekas nesirūpino, kaip išauklėti gerą žmogų. Niekas nesistengė ateiti į pagalbą motinai auklėti vaikus, nešti tą didžiulę atsakomybę už žmonijos ateitį. Talkininkų neatsirado, o kaltintojų daug.

Jei vaikas neklauso — motina kalta, jei blogai mokosi taip pat ji kalta, jei su kaimyno vaikais susibarė, jei bėgdamas pargriuvo, jeigu susirgo vis kaltė krenta motinai už "blogą" priežiūrą, motinai, kuri per dieną pluša neskaičiuodama darbo valandų, už kurias atlyginimo niekas nemoka, kurios teisių niekas negina. O *Lietuvei Motinai* tenka dar vienas ir pats didžiausias kaltinimas už nesugebėjimą savo vaikų išauklėti lietuviškoj dvasioj, už nelankymą lietuviškų parengimų, už nedalyvavimą visuomeninėj veikloje, už nepalaikymą tautinių tradicijų šeimoje. Kur čia ir besuskaičiuosi, o ką jau bekalbėti apie motiną, kuriai ir duoną vaikam reikia uždirbti.

Ir taip ne kartą nusivyliman puolusi lietuvė motina galvoja, kad nežiūrint visų jai technikos suteiktų patogumų, jos bobutei buvo lengviau be skundo tyliai ir kantriai nešti šeimos uždėtas garbingas motinos pareigas, nes jos nebuvo taip sunkios ir atsakingos, kaip šiandien tame moderniškam, pavojingais keliais vingiuotam pasaulyje.

Visi šių dienų motinai primena ir ji pati gerai žino, kad nuo jos priklauso, kokia yra ir bus mūsų jaunoji karta išeivijoje, auganti svetimoje žemėje, kvėpuojanti svetimu oru, lankanti svetimas mokyklas. Lietuvė motina kantriai ir tyliai savo pareigas ėjo

praeityje, ji eina jas ir čia, išeivijoje, tik ne visuomet pajėga atlikti tai, kas yra virš jos jėgų. Visi ją kaltina, bet nieks netalkina, nemato ir nežino, kiek lietuvė motina dvasiniai kenčia, kada jos besąlyginės pastangos įkvėpti vaikui lietuvišką dvasią, suformuoti jauną lietuvį — lietuvę, jam perduoti lietuvybės švyturį, nepasiekia tikslo. Ji kenčia, bet nesiskundžia ir nedejuoja, nes žino, užuojautos niekur negaus, tik bus dar kartą apkaltinta.

Ruošiami suvažiavimai, diskutuojami politiniai, kultūriniai klausimai, skelbiamos įvairios rezoliucijos, bet nei viena organizacija nediskutuoja klausimo, kaip lietuvei motinai palengvinti tautinio auklėjimo sąlygas, kaip jai ateiti į talką ne jos asmeniniam interesui, bet visos tautos. Gal todėl daugelis motinų darosi abejingos ir kitiems talkinti, lieka savyje užsidariusios, su savo rūpesčiais ir skausmais apsipratusios.

Nedžiugina šių laikų lietuvės motinos dovanų prikrauti parduotuvių langai, primindami vaikams jai skirtą dieną. Nevilioja jos nei puikios gėlės nei brangūs papuošalai. Brangiausia dovana ir didžiausia pagarba, kai matys išauklėtą gerą patriotą lietuvį, kuris nepamirš savo motinos už skausmą, už rūpesčius, už nemiegotas naktis ir nepamirš motinos Tėvynės.

Kartu su pavasariu kasmet ateinančią Motinos dieną pagerbkime žemai lenkdami galvas visoms lietuvėms motinoms: Sibiro tremtyje, pavergtoj tėvynėj ir čia, išeivijoj, kartu su poetu P. Vaičiūnu:

O, mylima motina, laime, širdin atsigręžus,
Kaip žvaigždės vis spindi, taip tu amžinai ta pati!
Tik tavo palaima gyvenimo vieškeliai gražūs,
Tik tavo mums meilė, kaip jūra, gili ir plati!

PRAEITIES UŽDANGĄ PRASKLEIDUS

M. SLAVĖNIENĖ

Dvidešimt penkeriems metams praėjus nuo Antrojo Pasaulinio karo pabaigos, įdomu dirstelti atgalios į tą kelią, kuriuo mums teko eiti. Dabar, iš tolimosios perspektyvos, mums įdomu pažvelgti į tas siaubingąsias dienas ir naktis, į tas valandas ir minutes, kurios buvo skirstomos mirties rankos. Iš savo tėviškės išblokšti liepsningos karo audros, mes panikiškai pasklidome toje audroje, apkurtinti bombarduojamų miestų, pritroškinti ir apakinti gaisrų dūmų. Šioje audroje žuvo lygiai vyrai, moterys, seneliai, vaikai ir kūdikiai. Niekas neturėjo užuovėjos, niekas neturėjo saugios vietos. Išsklaidytų šeimų nariai, kurie išliko gyvi, ilgai, jau ir po karo, negalėjo surasti vienas kito, negalėjo susisiekti.

Kaip dokumentinė medžiaga iš to laikotarpio yra pas mane išlikę keli laiškai, kuriuos ir noriu čia parodyti. Šie laiškai rašyti buv. V. D. Universiteto Klinikų (vokiečių okupacijos metu buvo paverstos Kriegslazaretu 912) personalo narių: med. seserų (Rima, Liuba, Ženė), vaistininkė (Genė) ir dr. K. Venciaus. Taip pat 3 laiškai rašytojos Karolės Pažėraitės ir vienas Em. Petrauskaitės (praėjusiais metais mirusios U.S.A).

Dr. K. Vencius buvo aktyvus Lietuvos okupacijos laikotarpy pogrindžio veikėjas. 1941 m., po rusų pasitraukimo iš Lietuvos, buvo pakviestas Lietuvos laikinosios vyriausybės Sveikatos ministeriu. Jo laiškas buvo pirmasis, kurį gavau pasitraukus iš Lietuvos. Štai jis:

"5. I. 45.

Brangi Sese!

Šiandien gavau nuo Tavęs laišką rašytą 15. 11. 44 —už kurį širdingai dėkoju. Nesistebėk, kad taip ilgai laiškas ėjo. Ne retas atstikimas, kad jie manęs visai nepasiekia, arba gaunu apsvilusius. Mane Dievas nubaudė — išsiuntė ant pasviečiaus ir gyvenu čia vienui vienas kaip pirštas. Dėl "susidėjusių aplinkybių" vargais negalais žmoną išgabenau į Berlyną, kur ji dabar ir gyvena. Ten ne toks karštas klimatas... Aš iš čia išvažiuoti negaliu, sėdžiu ir laukiu Dievo sūdo. Apart manęs čia yra daug auslenderiu — bet lietuvio nei vieno. Daugumoj lenkai, rusai, olandai. Visi mes čia labai "nekošerni", čiabuviai visus mus traktuoja vienodai.

Aš čia gyvenu nuo 24. 8. 44 — dirbu savo specialybėje privačiam kabinete ir aptarnauju civiles ir karišKas ligonines. Darbo turiu daug. Gyvenu pas adrese minėtą poniutę (bei Frau Dr. Prop., 21 Lemgo, Lippe; Zur Rampendal 25.-M.S.), turiu du gan gražius kambarius. Už viską urmu gaunu atlyginimą 390 RM (vietoj žadėtų900) ir maisto kortelę für auslandische Zivilarbeiter be jokių priedų ir Sonderzuteilungų. Tačiau dėl to bėdos neturiu, nes produktų turiu pasiėmęs iš Kauno. Didelį badą kenčiu su cigaretėm, kurių čia visai negaunu, bet manau dėl to nemirsiu.

Tai tur būt vienintelė vieta Vokietijoj, kur svetimšaliai taip blogai ir neprotingai traktuojami. Aš nežinau, ar yra kur nors pasauly pasiutesnių žmonių kaip čia, nors tiesą sakant ši kompozicija sukurta partiečių. Čia įstaigose iškabinti dideli atsišaukimai "Falsches Mitgefuhl", — kur rašoma, kad pasitaiko piliečių, kurie auslanderiams duoda duonos... su atliekama duona galima nupenėti gyvulį... Vokietijos duona tik vokiečiams, bet ne mūsų priešams; ir pasirašius — partija. Tu įsivaizduok sau: operuoju Wehrmachtą, civilius, — kasdien kabinete apžiūrau 50—60 ligonių — manipuliuoju jų gyvybe ir sveikata, tačiau esu traktuojamas kaip "darbo jėga iš rytų".

Antroji čia Dievo rykštė, tai oriniai puolimai. Kad Tu žinotum, kas čia darosi. Aš bendrai žmogus nestriokaulyvas, bet kai baldai pradeda kambaryje fokstrotą šokti — žinai, kad nejauku. O tas čia tęsiasi jau 4-tas mėnuo. Likome be elektros, be apšildymo, be susisiekimo. Prekių gauname tik būtiniausių ir labai re tai, — druska — didelis delikatesas — labai sunkiai gaunamas... Mes čia visi įtikėję likimui, užtat ir aukų skaičius visuomet labai didelis (vienam miestely 90%). Gyvename parole "žmogus skuba į ten, kur jis turi būti palaidotas". Likimo galią sutvirtina dar ir tas, kad prieš naująsias Tomy (? — M.S.) bombas jokie bunkeriai neatlaiko. Bendrai turiu Tau pasakyti, kad nuo vilko bėgau, ant meškos užbėgau. Bet dabar kai likau vienas, manęs tas nejaudina ir taip slenka dienelės viena po kitos. Pasikalbu su lenkais, rusais. Dievuliuk, būk jiems gailestingas... Aš Tau daug įdomių ir negirdėtų navynų parašyčiau, bet... geriau bus, jei papasakosiu, kai susitiksime. Nuo manęs netoli Olandijos — Belgijos siena.

Aš nieko nežinau apie Putiną ir Šmulkščius. Žinau tik, kad šiaurės lietuvius užklupo bebėgančius, — dalis jų, metę viską, bėgo pėsti iki Kuršių marių. Ir čia dalis pateko Vokietijon, dalis su latviais Švedijon. Ar neturi žinių iš Lietuvos?

Aš išvažiavau iš Kouno 29 liepos popiet. Kaunas paskutines 3 dienas jau buvo bolševikų artilerijos apšaudomas ir jame gyventi buvo nejauku. Išvažiuojant viska sprogdino, degė. Bolševikai buvo 4 km. nuo Kauno (Pažaisly). Bevažiuojant Aleksoto tiltu čiut neužkrito ant mūsų 3 artilerijos sviediniai (likimas!). Pakely tarp Skriaudžių ir Veiverių mūsų mašiną apšaudė bolševikų pėstininkai, bet laimingai. Reiškia išvažiavome pačiu laiku. Nuo sienos prasidėjo kryžiaus keliai kuriuos negaliu pasakyti, kad būčiau baigęs. Bet tai likimas — reikia būti patenkintam. Paskutinėmis dienomis Kauno vaizdas buvo liūdnas. Miestas išrodė miręs: gatvės tuščios, jose bėgiojo labai daug žiurkių. Žmogų sutinki 3—4 kvartale. Mačiau kaip varė Viliampolės "Gyventojus" į paskutinę kelionę. Viliampolė degė ir sprogdinėjo labai žiauriai, tur būt dar prie Tavęs. Civiliai labai nukentėjo nuo fronto ugnies. Kai kur jų visai gyvų neliko, kai kur labai nukentėjo nuo bolševikų sauvaliavimo (Kruonio apylinkė). Bendrai paėmus, paskutinių dienų pergyvenimai Kaune gan malonūs palyginus su dabartiniais čia.

Dabar Lietuvoje siaučia žydai. Ne taip baisiai kaip žmonės pasakoja. 27. 11. 44 šalia Nežin. Kareivio kapo paloidotas Nežinomas žydas (sm-vė!). Lietuvoj partizanai veikia gausiai ir planingai. Juos dideliam kieky sumobilizavo, apmokė ir apginklavo bolševikai... Kaune jau 2000 žydų. Burmistras — žydas. Nenusimink, sese, tikėkime likimui.

Rašyk kaip Tau einasi, mano laiško kitiems skaityti neduok. Visiems lietuviams linkėjimų nuo manęs.

Tavo Ksaveras.".

Šiame laiške, kaip matome, dr. K. Venckus pabrėžtinai tiki į likimo galia. "Žmogus skuba į ten, kur jis turi būti palaidotas". Ksaverą ir jo mylimą žmoną likimas išgelbėjo iš visų karo pavojų, tačiau tragiškai pražudė ten, kur jie visai nesitikėjo: 1945. 11. 19 abu su žmona prigėrė mašina keldamiesi per Veserio upę (Vokietijoje).

* *

N. VEDEGYTĖ-PALUBINSKIENĖ MERGAITĖ

Išvykstant iš Lietuvos, mes kelios buvome sujungtos tampria draugyste toje karo audroje. Atvykusios į Rytprūsius, iki 1945 metų sausio mėnesio 22 dienos, palyginti, laimingai gyvenome gražiame ir ramiame miestelyje Osterodėje. Ją vokiečiai vadino antruoju Berlynu. Tačiau karo frontui artėjant, turėjome trauktis toliau į Vokietijos gilumą. Atvykome į Berlyną. Tikėjomės, gal čia gausime kokią pagalbą jau veikiančiame Lietuvių Komitete. Jokios efektyvesnės pagalbos čia negavome, tačiau iš kartotekos aš užsirašiau rašytojos Karolės Pažėraitės, gyvenusios Weimare, adresą. Berlyną, dėl nuolatinių bombardavimų, buvo jau apėmusi bėgimo panika. Ši panika išskirstė ir mūsų būrelį. Kiekviena iš mūsų atsidavėm savo likimui ir veikėm kaip kuriai atrodė geriau. Aš pasiskubinau išvykti, nelegaliai įsispraudusi į karišką traukinį, į Weimarą pas K. Pažėraitę. Gyvendama Weimare laiškais susisiekiau su viena kita buv. būrelio drauge.

Čia jų likimą liudijantys laiškai.

"Kemten, 16. 2. 45.

Miela Meči,

Mes amžinos valkatos! Čia atsakė ir gi mums, kadangi visiems lietuviams reikia iš čia išvažiuoti. Važiuojame dar toliau į Lindau, o vėliau į Insbrucką.

Kur pasibaigs mūsų kelionės — nežinia. Labai daug lietuvių sutikom čia. Ach, Meči, vis ne namai!

Kaip apsistosim — parašysim daugiau. Dabar eisim į stotį ir pažiūrėsim, kada traukinys išeina į Lindau. Linkėjimų Tavo draugei.

Bučiuką mažą Zenė ir Genė."

Neilgai teko Weimare gyventi su Karole Pažėraite. Ji galvojo, kad būtų saugiau pasitraukti į Bavariją. Tąja kryptimi ji ir išvyko. Tuojau gavau atviruką, kaip jai toje kelionėje sekasi. (M. S.).

"Eichstätt, 1945. III. 15.

Brangi M. . . .

Siunčiu Tau sveikinimus iš Eichstätto. Kelionė buvo neilga, bet varginanti. Per 2½ dienos teko 9 kartus persėsti. Vienoj stoty buvo visiškai nemaloni staigmena. Nuo traukinio iki traukinio teko eiti su daiktais 45 minutes. Nürnberge stoties bunkery nakvojome. Ten tūkstančiai keleivių ir vietinių žmonių nakvoja. Miestas — viena klaikuma paliko. Eichstätte seminarijoj sužinojau, kad kun. Grauslys tik savaitė kai atsikėlė kaiman netoli miesto ir mus apverkė belaukdamas, nes galvojo, kad mus subombardavo. Tačiau tame kaime mums nėra vietos apsistoti. Šiandien kun. G. kraustosi į naują parapiją (3 stotys iš Eichstätto ir km. nuo stoties) ir bandys ten surasti mums pastogę. Tuo tarpu mudvi su p. Nastopkiene apsistojom per didelę protekciją keliom dienom vienuolyne. Apie Gerulaitytę jokių žinių. Mums patinka čia mieste, bet jokios galimybės apsistoti. Kaime greičiausia teks dirbti ūkio darbus. Pagaliau pamatysime. Po kelių dienų parašysiu Tau. Būk gera, persiųsk mano korespondenciją p. Gerulaitienės vardu. Parašyk, kaip Tau einasi. Čia daug šilčiau. Dienos metu pavėsyje 14°C. Jei tik bus lengva su apsigyvenimu, pranešiu.

Linkėjimai p. p. Puskepalaičiams nuo mūsų visų.
Bučiuoju stipriai — Tavo Karolė.

"Eichsätt,1945. III. 17.

Brangi M. . . . .

Vakar Tau išsiunčiau atviruką, o šiandien rašau antrą. Mat, noriu paprašyti Tave nerašyti ponios Gerulaitienės adresu, o čia paduotu. Dar kol kas gyvenu vienuolyne, bet trečiadienį išsikraustysiu kaiman.

N. VEDEGYTĖ-PALUBINSKIENĖ JUODI IR KREIVI

19. III. Netikėtai keliaujam į Denkendorfą, kur kun. Grauslys gavo paskyrimą. Bet tuo tarpu kambarių neturime ir atrodo labai sunku bus ten gauti; žmonės nepripratę prie pabėgėlių. Galimas dalykas, kad mus išskirstys po įvairius kaimus. Jei nutarsi čia atvažiuoti, tai važiuok į Eichstättą, į NSV (karo metu veikusi vokiečių paramos organizacija, — M. S.) ir jie Tau duos kambarį kur kaime. Taip kiti gavo. Mes ne per NSV darome, tai gal todėl sunkiau. Eichstätte kunigų seminarijoj dirba Butkutė, tai ji gal Tau padės patarimais. Būk gera, užeik pas ponus Puskepalaičius ir paprašyk, kad nerašytų man vienuolynan, o čia paduotu adresu. Žinoma, perduok jiems linkėjimus. Apie Gerulaitytę nieko negirdėti. Gal žuvo vargšė po griuvėsiais.

O gal pažįsti kun. Tulabą (jis seminarijos rektorius), be to, šv. Walburgos vienuolyne gyvena p. Liūdžiūtė, kuri pas Tavo brolį (Putiną, — M. S.) Vilniuje gyveno, tai ji galėtų Tave bent vienai nakčiai priimti nakvoti. Tad bučiuoju Tave Karolė".

* *

Emilija Petrauskaitė tuo pačiu metu ir apie panašius vargus taip pat rašė:

"1945. III. 18 d.

Miela Panele,

Kad Jums būtų netaip nuobodu ir liūdna vienai, noriu parašyti, kaip mums einasi kelionėje. Žinot, jei būčiau tuos visus baisumus numačiusi, vargu būčiau iš Weimaro apylinkių kur pajudėjusi. Kelionę turime tokią sunkią, jog 4-tą dieną keliaudami dar toli tikslo. Dažnai (jau 4-ris kartus) tenka iš vienos stoties su visais daiktais eiti į kitą. Kada tai pasitaiko dienoje kelis kartus, tai yra tikra Golgota. Würzburge pergyvenome didelį puolimą ir išbėgiojome iš degančio miesto. Kažkas baisaus. Dėlto Jums patariu visados alarmo metu skubėti pas save, kur. Taip liūdna. Taip liūdna kitur pakeliui!

Širdingai sveikinu! Em. Petrauskaitė".

* *

"Altenberg, 1945. III. 21

Brangioji M. . . .

Rašau Tau trečią atviruką. Pagaliau mes gavom pastogę, nors ir labai nenoromis mus ūkininkai priėmė. Tam kaime, kur kun. Grauslys paskirtas (Denkendorfe), burmistras nesurado mums kambario, o apgyvendino mudu su Kaziu (K. Pažėraitės brolis, — M. S.) už 2½ klm. (Altenberge), o p. p. Nastopkams davė kambarį už 3½ klm. Net viename kaime negalėjo mūsų visų keturių apgyvendinti. Matyt tokios čia apylinkės. Toliau už mūsų viename kaime net 20 lietuvių gyvena, o čia didelė naujiena pabėgėliai. Ką pati manai daryti? Pas save kviesti, kaip matai, negaliu, o tik nebent pasiduok Eichstätte NSV globai kaipo pabėgėlė iš rytų ir Tau paskirs kaime kambarį. Sveikinu Tave su Šv. Velykom, linkėdama viso geriausio, svarbiausia grįžti laisvon Lietuvon sveikai ir pilnai kūrybinių pajėgų.

Valgyti pati verdu ant elektrinės plytelės. Gaunam bulviu ir stiklinę pieno į dieną. Kartais daugiau.

Būk gerutė, pasiusk mano korespondenciją ir "Lietuviui" (Paulaverbrău) į Denkendorfą.

Bučiuoju Tave stipriai. Tavo Karolė.

Kazys siunčia linkėjimus.

* *

"Erlangen, 22. 3. 45.

Miela p. Meči,

Nepaprastai nudžiugom gavusios Jūsų laišką, nes

tai buvo pirmoji žinia, kuri mus pasiekė išvykus iš Berlyno. Kasdieną laukdavom laiško, ir buvom jau net be vilties, kad laiško negausim. Galvojom, gal Jūs kur kitur išvažiavot. Galų gale vieną dieną iškilmingai mums įteikė laišką. Atrodo, kad tą nedidelį tarpą, kur tarp mūsų yra, ėjo net keletą savaičių.

Džiaugiamės mes, kad Jūs neblogą vietą gavote, nes tai yra tiesiog stebėtina, kad Jūs, kaipo užsienietė gavote Verw. vietą. Manau, kad jų pačių žmonių pakankamai yra. Mes, kaip matot, nesugebėjom sesers vietos gauti. Dirbam skalbykloj, dėstom nuo ryto iki vakaro baltinius, ir taip slenka dienos, viena vienodesnė už kitą. Manau, kad galite įsivaizduoti mūsų nuotaiką. Žinoma, yra tik toks nusiraminimas, nes atrodo, kad tai neilgai besitęs.

Jūs mums nieko neparašėt, kur Maria su Luise (taip pat med. seserys). Ar rado Maria savo brolį? Ar jos Berlyne pasiliko? Mes su Liuba buvom įsitikinusios, kad ten Mariana tikrai padarys, kad gautumėm sesers vietą. Atrodo, kad ir jai nepasisekė. Tiesą sakant, menkas malonumas pas juos (pas vokiečius, — M. S.) ir sesers vietoj. Mes matom, kad čia tos Helferinos (tokiomis būtų ir mus padarę) taip ir nemato šviesesnio rytojaus, išskyrus "putzinimą", nemato padoresnio darbo. Be to, kai aš pagalvoju apie didelius miestus, tai man darosi baisu.

Pas mus yra taip pat daug oro pavojų. Dienos metu po keliasdešimt kartų kai kada, na, o nakties metu tenka taip pat dažnai atsikelti. Matot, mes esame priešlėktuvinėj apsaugoj, tai tokiu būdu kiekvienu oro pavojaus metu turime būti pasirengusios.

Atsibodo nepaprastai tie nuolatiniai pavojai. Viena laimė, kad nėra tikrų puolimų. Na, Berlyne pakankamai jau pakako mums, nebenoriu daugiau to pergyventi. Tikimės, kad gal čia nieko ir nedarys, nes čia yra labai daug ligoninių, na ir bendrai yra medicinos universiteto miestas. Gal kartais jie ir pagailės mūsų. Na, ir matot, tai tokia trumpa mūsų gyvenimo eiga. Šiaip nuolat prisimename "blogus" Kauno ir Osterodės laikus. Artinasi Velykos. Nežinia, ką jos gero atneš. Gal kartu su Kristaus prisikėlimu ir taika pasaulin ateis. Būtų neblogai?

Gal gavot kokių nors žinių apie kitas? Ką veikia Genė ir Ženė? Bronytei su Vladziūne jau išsiuntėm laišką. Pasirodo, kad jos nepertoliausiai nuo mūsų taip pat įsitaisė, nes pašto numeris yra tas pats.

Neturit kokių žinių apie lazaretą? Mes rašėme savo "karalienei" (lazareto med. seserų viršininkė vokietė, — M. S.), tačiau jokio atsakymo. Gal dar gausim. Idomu, ar jie iš viso tebegyvena. Kur Meieris? Kovos jau netoli Frankfurto!

Mes linkime Jums kaip galima linksmesnių Velykų švenčių, ir linkime viso geriausio. (Didįjį Šeštadienį buvo didysis Weimaro, kur gyvenau, bombardavimas, kuriame vos nežuvau. — M. S.). Tikimės greitu laiku bent kokią žinią sulaukti.

Bučiuojam Rima ir Liuba"

Mano adresas: (20)Hahnenklee im Hartz,
D. R. K. Schulungsheim, G. G.

"Hahnenkëe Hartz, 1945. III.26.

Miela Medži,

Ar Tu gyva ir sveika? Mes dar gyvos, bet jeigu dar ilgiau užtruktų tokios kelionės, tai tikrai nebegyvos liktumėm.

Važiavom į Kempteną, tikėdamos ką gero rasti, bet kur tau! — niekas nelaukia mūsų, o priešingai... Ten radom labai daug lietuvių. Ten radom p. Rimkus, p. Sventickus ir kit. Kemptene išbuvom 4—5 dienas, ten ir gi nedavė mums darbo.

Važiavom toliau į Insbrucką. Pakeliui į Insbrucką užsukom į Lindau. Čia radom seserį Vaičienę su šeima. Ji dirba ligoninėj. Lindau išbuvom tik 4 val., nes mūsų traukinys turėjo išeiti 4 val. p. pietų. Insbruckan atvažiavom naktį. Suradom viešbuty kambarį ir ten apsistojom. Insbruckas labai sunaikintas, be to, nuolatiniai aliarmai neduoda ramybės. Šiaip, labai gražu, ypatingai gražūs kalnai. Buvom į kalnų viršūnes užsikėlę su kalnų liftu. Vienu žodžiu, kas seniau buvo matyta kine, dabar teko realybėj pergyventi.

Čia irgi buvom pas vyriausybių vyriausybes, ir jie mums nieko nepažadėję pasiuntė toliau į Zalcburgą.

Atvykusios į Zalcburgą visai nusiminėm. Viena, kad labai lijo, ir mes su šlapiom kojom ir purvinos ėjom ieškoti vyriausybės. Suradom tokią pagyvenusią moterį, ji labai nustebo, kad mes pas ją pirmiausia atvykom. Sako, pas mane ateina jau parengtos ir uniformuotos ir t. t. Mes sakom, kur mums nurodė, ten ir atėjom. Čia jau mes abi smarkiai apsiverkėm.

Ji mus pasiuntė į vieną pilį, kur reikią 9 km. eiti. Tokiu ten ir daugiau randasi. Tai buvo šeštadienis. Mes labai nuvargusios ir murzinos, ir visai nesirengėm eiti. Pakely suradom gerą viešbutį "Bristol" ir čia užsukom paklausti gal kambarys yra. Mūsų laimei buvo tuščias, taigi greit ir apsigyvenom. Čia gerai išsipraususios, išsimiegojusios, atsikėlėm 10 v. ryto. Tai buvo sekmadienis. Išėjom į miestą, pakeliui užsukom į bažnyčią, kur radom lietuviškas pamaldas. Po pamaldų buvo aliarmas — ėjom į slėptuvę. Čia puikios slėptuvės uolose. Gyvybė užtikrinta.

Po aliarmo surado Ženė savo pažįstamą seserį p. Kasnickienę. Ji nuvedė mus pietauti. Ir taip mums praėjo sekmadienis.

Pirmadienį anksti išvykom į pilį. Čia radom simpatišką Oberführerin. Ji pasiuntė mus vėl atgal į miestą pas apskrities gydytoją. Čia tai buvo komedijos, kurių aš laiške negaliu rašyti, bet gal būt susitikusios pašnekėsim.

Laikinai apgyvendino mus Landes Krankenhause seserų bendrabuty. Zenę paskyrė į dermatologijos skyrių, o mane bendrabučio tarnaite. Turėjau kambarius tvarkyti, mazgoti, indus plauti ir t. t. Bet čia išbuvom 1½ savaitės.

Vėliau vėl į pilį, o iš pilies pasiuntė mus į Hahnenklee Hartz kurortą. (Ne. Aš tik juokauju, kad kurortas. Čia yra D. R. K. Schulungsheim).

Tai matai, dabar lankom mokyklą, vėliau egzaminus laikysim, vėliau būsim D. R. K. seservs. Čia mokysimės 6 savaites. Vėliau išskirstys po vietas.

Aš manau, kad mums neteks nė egzaminų laikyti, nes greit pasikeis... Gaila, kad Tavęs čia nėra, tai bent pamatytum mus Helferinių uniformoj.

Tiesa, čia labai gražu, gražios apylinkės, kalnai, ežerai, miškai, bet vistiek tėvynėj gražiau.

Jau artinasi Velykos, kaip mes jas sulauksim — Dievas vienas žino.

Bet, Medži, aš jaučiu greit kažkokia permainą, sakyk, ar aš neklystu? Medži, Tu girdi ten daugiau, parašyk naujienų — aš labai labai lauksiu Tavo laiškučio. Iš viso, kaip Tu gyveni, kaip Tau sekasi, ar apskritai toj apylinkėj? Parašyk, aš labai lauksiu. Dabar aš Tau rašysiu dažniau, nes turiu adresą. Tai matai, išsipasakojom mūsų gyvenimo nuotykius. Tai tiek ši kartą, kitą kartą daugiau parašysim. Medži, tik rašyk!

Bučiuojam stipriai Ženė ir Genė."

A. GIEDRIUS

MOTINA
(Iš vaikystės atsiminimų)

AUGINTOJA

Naktužę — ant rankelių,
dienužę — ant akelių...
Tu pražiūrėjai šviesias akeles,
tu išvarginai savo rankeles,
tu pailsinai savo širdelę,
kol mus visus užauginai...

— — — — — — — — — — — —

Mes girdėjom apie milžinus,
kurie ąžuolus rauja;
girdėjom apie drąsuolius,
kurie slibinus nuveikia, —
bet negirdėjom apie tokius,
kurie tiek meilės širdyje turėtų ir tiek įveiktų,
kaip motina.

Mes žinom moterų ir vyrų,
kurie už artimą ir tėvynę galvą padeda.
Bet ar žinom dar tokių,
kurie visas valandas ir mažas valandėles,
visas dienas ir naktis,
visus metus, visą amžių
iš grynos širdies aukotųsi?...

Mes žinom šventųjų,
kurie ramiai aukojo Dievui savo žemiškąjį gyvenimą.
Bet žinom ir motinas,
kurios kiekvieną valandėlę pasiryžusios savo gyvybę aukoti Dievui,
kad sveiki užaugtų jų vaikai,

kad būtų šviesūs,
kad būtų išmintingi,
kad meilės ugnis jų širdyje negestų per visą amžių...

Motina, motina!
Tūkstančius kartų esu taręs tą vardą,
ir vis nesoti mano širdis...

ŠEIMININKĖ

Kaip tik atsimenu,
vis mačiau ją —
prie lopšio,
prie virtuvės,
prie ratelio,
staklėse...
Ji namuose — pirmutinė,
ji — paskutinė.
Jos valandos nesuskaitytos.

Ir niekas negalėjo jos pavaduoti,
nes ji — motina ir šeimininkė.
Ir visi turėjo savo darbą.
Tiktai kai kiti dirbdami galėjo pastovėti ir pasėdėti,
o šventom dienom ilgiau pamiegoti,
ji vis turėjo budėti,
ji vis turėjo rūpintis,
kad visi būtų pavalgę,

kad visi būtų apvilkti,
kad visi būtų laiku pailsėję,
kad niekas nemanytų susitrukdę per jos kaltę.
Dėl to ji turėjo būti
pirmutinė rytais,
paskutinė vakarais.
Ir kiekvieną valandėlę pasibusti naktį:
kai išgirs kurį vaiką nesmagiai apsisapnavus,
kai pamanys — ar nesusirgo.
Tada šoks iš lovos su drebančia širdim ir sunkiu rūpesčiu
ir neužmigs daugiau,
tik snūduriuos:
kad nepraleistų kurio vaikelio
greito alsavimo,
neramaus miego,
bauginančio sapno.
Paskui visą dieną su išvargusia galva
žiūrės vaikus,
gamins maistą,
kilnos puodus,
valgydins didelius ir mažus
ir valandėlę ilsėsis prie ratelio ar staklėse:
čia ji galės pasėdėti...

Taip ir taip —
per visas dienas ir naktis,
per visus ilgus metus,
per visą amžių.

A. LIČKUTĖ — MOTINA IR DUKTĖ

IŠNAKTŲ AUKA

Visi jau miega,
O ji dar nebaigė paskutinio žygio,
Kad kas neliktų užmiršta, nepastebėta, nepadaryta!..

Pagaliau...

Apeina dar visus mažuosius,
apžiūri miegančius:
gal kuris nepatogiai atsigulęs,
gal nusiklojęs...

Sužiūri, aptapnoja apklotėlius, paglosto galveles...
Ir — jau.
Užgesina žiburį,
atsisėda ant lovos krašto,
pasiima ražančių ir kalba.
Kalba ir kalba.
Paima snaudulys,
bet ginasi jo.
Poterėlis į poterėlį atskaito pirštais,
poterėlis į poterėlį atkalba.
Pabučiuoja kryželį ir visus palaimina.
Ir dar atsiklaupia:
"Dieve, duok jiems sveikatą ir laimingą gyvenimą.
Ir man pačiai... sveikatos ir kantrybės,
kad užauginčiau, kad ištesėčiau...
Laimink, Viešpatie, visą ūkį,
laimink jame didelius ir mažus.
Išklausyk mūsų maldų, mūsų atsidūsėjimų.
Leisk, Viešpatie,
kad mes Tavo Apvaizdoje išliktumėm
per visas mūsų gyvenimo dienas.
Amen."

1968. V. 8

SILPNUMO VALANDA

RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENĖ

Pakrantę jau seniai buvo užgulus tamsi migla ir pamažu toje juodumoje tirpo mano jausmų ir baimės perteklius. Tamsa buvo perdidelė, permažos buvo mano jėgos pasipriešinti bejėgiškumui. Nebuvau pratusi priešintis. Apatijoje nyko kontūrai ne tik žemės formų, bet ir minčių ryškumo.

Skriejo mylios ir laikrodžio rodyklė. Tarpais pasukdavau galvą į šoną, bet ir vėl susidurdavau su begaline praraja — laiko, vietos, jausmų. Ėmė kankinti visai žemiški norai, — noras išgerti ką nors karšto, noras ištiesti nuvargusias kojas, noras užmerkti akis.

Taip, didžiausias noras buvo užmerkti akis, bet tada tebūtų sekundės klausimas iki tos tamsios prarajos žiočių. Nenorėjau. Bėgimas juk nebūtinai buvo ir noras mirti.

Nuo krestelėjimų per nelygų kelią girdėjau užpakalyje barškant savo senus, nemoderniškus ir nesuderintų spalvų lagaminus. Norėjau šypsotis, kad po tiek metų šioje naujoje tėvynėje tik tiek turto tesugebėjau susikrauti, kad jį galėjau susidėti savo automobilio užpakalyje...

Retkarčiais iš priekio atlėkdavo mašinos ir tada tekdavo sulėtinti pavojingą važiavimą šita uolota pakrante; retkarčiais pajusdavau piktai duriančias šviesos akis užpakalyje ir beveik galėjau girdėti keiksmažodį dėl per lėto važiavimo, tačiau traukiausi galimai arčiau prie uolotos ribos ir praleisdavau skubančius. Automobilio šviesos akimirkai apglėbdavo užsigrūdinusias, prieš žvarbų vėją įsispyrusias pakelės pušis, bangų lūžimas šiurpiai sukriokdavo bendrame vandenyno ūžesyje, bet daugumoje gamta artėjo į tylą, į naktį, į paslaptį.

Žinojau, kad kelias bus pavojingas, bet negalėjau laukti ryto. Ne, tik jau ne dienos šviesos, tik ne plau-

kiančios žmonių masės rutinos, aiškaus gyvenimo suskirstymo valandomis ir minutėmis. Norėjau išsiplėšti dabar, tučtuojau, negalėjau laukti saulės.

Viešpatie, kokia graži šita Tavo žemės vieta! Rudeniška, žvarbi, apsiputojusi pakrantė, juodame danguje spindinčios skausmingai ryškios žvaigždės, uolų tarpekliais bėgantis vėjo apnuogintas kelias, besiglaudžiąs prie didžiulių, pušimis apaugusių kalnų.

Kelias nutolo nuo pakrantės ir dabar riedėjau lyguma, palydima tik tolimos bangų ūžimo melodijos. Atsidusau. Būsiu jau tolokai nuvažiavusi. Kažin, ar jau vėlu?

— Vienuolikta, — pasakiau garsiai, ir visą kūną vėl apėmė tas pats panikos, skausmo ir nebylaus raudojimo mišinys.

* *
*

Miesto vidurys gali būti nykesnis, negu neišmatuojama prerija.

Miesto šviesos gali būti šaltesnės už kalėjimo lempą.

Miestas neturi širdies. Niekas neturi širdies. Aš pats neturiu širdies. Aš tik kontūras senstančio vyro su žilais paausiais, mažų voratinklio linijų išvagotu veidu, pavargusiais sąnariais.

* *
*

Man atrodė smagu būti tik septyniolikos metų. Visi juk kartojo, kad smagu yra būti septyniolikos metų. Besiskleidžiąs žiedas, pumpuras.

Karas.

Na tai kas? Juk mano juoko jieško jaunų vyriškių akys. Kaip nors išliksime. Tik nereikia daug galvoti, dabar toks jau laikas. Reikia imti, ką gali, rytojaus gali nebebūti, bet aš turiu šiandieną.

Mes palikome namus.

Bet juk taip reikėjo! Nejaugi lauksime rusų, pasiliko tik bailiai, nes bijo bombų ir Vokietijos. Aš jauna, aš graži, aš septyniolikos metų. Mama žino, ką daro, ji man tai vis kartoja. Moterys kare neprapuola, jos moka prisiderinti, jos moka išnaudoti jų trokštantį karį.

Mama.

Aišku, jai juk reikia skubėti. Jai jau trisdešimt šešeri, juk tai beveik kaip ir galas. Vakarais ji graži, bet iš ryto aš nemėgstu matyti jos pavargusio veido ant pagalvėlės. Tačiau dabar rytais jos kaip ir nematau nuo to laiko, kai ją globoja Hansas. Mama sako, kad mums nieko nebetruks, nieko, — jei mokėsime gyventi. Hansas labai galingas, čia jo namai, čia jo žemė.

Žemė.

Nenoriu gailesčio. Argi žemė būtinai reikalinga? Kada esi septyniolikos, visur įmanoma prigyti, jei tave myli ir bučiuoja. Ir puošia.

Mama verda mėsą ir atsisukus vis mirkteli man. Ji labai laiminga, jai nieko netrūksta. Hansas kasdien atneša maišą su rūbais, su maistu, su gėrimais.

Gėrimai.

Tai kad dabar toks mūsų gyvenimas, sako mama įraudusiu veidu ir skubančiomis gyventi akimis. Užmiršk senąjį pasaulį, jame vaikščioja rusai ir badas. Juk buvai tik kūdikis, kai mojavai gėlėmis pražygiuojantiems kariūnams su baltais diržais. Jie dainavo, o aš mojavau gėle. Ėjo orkestras, paskui ponai sakė kalbas apie tėvynę ir ištikimybę. Ne, aš nebuvau kūdikis, aš atsimenu tas kalbas ir žmonių entuzijazmą. Mes plojom kariūnams su baltais diržais, jie man

S. ŽILIONYTĖ

DRAUGYSTĖ

atrodė labai gražūs, ir tėtė sakė: Tai mūsų lietuvių kariuomenė, tai mūsų pasididžiavimas!

Tėtės seniai nėra. O mama nemoka badauti, nemoka laukti, kaip tos mergelės lietuviškose dainose. Juk gyvenimas bėga, jai jau net trisdešimt šešeri metai. Beveik galas, ar ne? Ji yra teisi, juk reikia gyventi.

Mama, ar tu dažnai atsimeni tą vakarą? Tu krūptelėjai, kai prie durų pasibeldė. Taip vėlai, kas gi čia dabar taip vėlai? — paklausei manęs.

— Dar tik vienuolika, — atsakiau.

* *
*

Išvažiavau į platesnį kelią ir baimė truputį atslūgo. Mano turtas pamažu kratėsi mašinos užpakalyje. Skubėti reikalo nebuvo, bet veržiausi automatiškai pirmyn. Kaip man ten eisis? Kur pradėsiu iš naujo gyvenimą?

Apėmė pyktis. Užėjo taip staiga, kad nė nepajutau, kaip trenkiau kumščiu į vairo kietą rėmą. Kiek kartų turiu vis pradėti iš naujo! Argi negana dar to blaškymosi, — nuo pat kūdikystės. Akis užkliuvo už veido tamsiame veidrodėlyje, jame atsispindėjo mano karštligiškos akys. Neapkenčiu tų smulkių voratinklių po akimis, to pavargusio žvilgsnio, tų žilstančių plaukų. Kiek man dabar metų? Trisdešimt šešeri.

Aš jau senstu, bet vis nemoku susitvarkyti, — mama man niekad neduoda to užmiršti, ji man niekad neatleido už nemokėjimą aprūpinti jos senatvės. Ji dar ir dabar gudriau už mane moka suktis, ir jos daiktai tikrai netilptų automobilio užpakalyje.

Trisdešimt šešeri.

* *
*

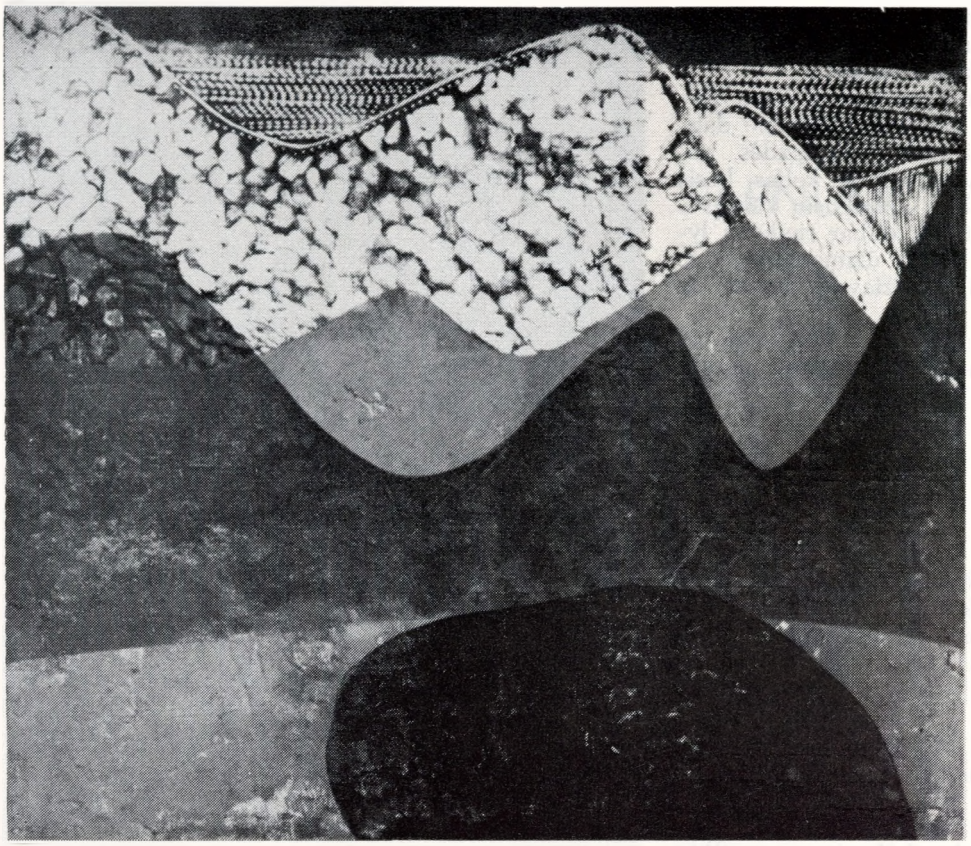

N. VEDEGYTĖ-PALUBINSKIENĖ

JŪROS PEISAŽAS

— Ar kalbate lietuviškai?

— Kas tu toks?

— Įleiskite, aš vos stoviu ant kojų.

Po mažos abejonės mama atrakino duris. Vyrukas buvo jaunas, liesas, gal kiek virš dvidešimt metų. Krito į kėdę išbalęs kaip drobė.

— Uždarykite duris. Ar nebus matyti šviesos iš lauko?

— Ne. Iš kur tu?

— Pasakė man jaunas vokietukas, kad čia yra lietuvių pabėgėlių. Jūs esate visa mano viltis. Mus sugaudė ir veža atgal į rusų frontą. Sykį buvau pabėgęs, bet sugavo, dabar nutariau arba žūti, arba bėgti, nes turiu susirasti motiną, yra visai viena, aš negaliu jos palikti svetimame krašte.

Motina žiūrėjo į vyruką išplėstomis akimis.

— Kas tau ant kaktos?

— Sužeidė, kai gyniausi nuo kareivio, liks bjaurus randas, bet dabar jau nebeskauda. Nesvarbu. Esu baisiai pavargęs, išgulėjau šlapiame miškelyje užsidengęs lapais, kad nesugautų. Ar turite kokio maisto?

— Anele, atnešk pieno ir duonos.

— Viešpatie, kokia laimė!

* * *

Aš mėgstu naktį, nes ji dengia veidmainiškumą. Ji išlygina bruožus brolio ir Judo, ji leidžia nusibraukti nepastebėtą ašarą, ji, pagaliau, leidžia svajoti apie nesurastą paparčio žiedą.

Sėdžiu didmiesčio bare apsivilkęs gražiu rūbu ir susišukavęs savo pernelyg žilus plaukus, ir niekas nežino, ar aš milijonierius, ar įdomus valkata, ar artistas, ar šiaip tik niekis. Miestui visvien. Už pinigą gauni šypseną ir stiklą degtinės. Jiems visvien, ar aš eisiu į prašmatnią rezidenciją ant vienos iš šių kalvelių, ar į viengungio urvą viename iš tų taupiai suspaustų namų su ilgais koridoriais ir daugybe numeruotų durų. Mes visi vienodi, tie kurie čia perkame miegą iki sekančios dienos.

Dar tik vienuolika.

* * *

Mano lovoje, ant mano pagalvėlės, liko keli kraujo lašai.

— Anele, jis miega, kaip užmuštas, bėk greičiau pas Hansą.

— Pas Hansą?

— Nejaugi manai, kad šitas užklydėlis mums turi užtraukti nelaimę, ypač dabar, kai mums pradėjo sektis? Juk rytoj visi sužinos, ką priglaudėme ir Hansas niekad neatleis man šito prasižengimo. Hansas yra mūsų globėjas, mažyte, mes negalime rizikuoti net iki ryto.

— Bet...

— Bėk greičiau pas Hansą, kol neatėjo policija ir mūsų neapkaltino padėjimu dezertyrams. Pasiteisinsime, kad sugalvojome jį užmigdyti, idant mūsų neįtartų. Bėk greičiau, nežinia, kam tas vokietukas viską papasakojo.

— Mama.

— Negaišk nė minutės, mudviejų likimas gal nuo to priklauso.

Ant mano pagalvėlės liko keli kraujo lašai nuo rando kaktoje.

* * *

Žiūrėjau į tamsų veidrodėlį. Žiūrėjau į savo akis. Staiga pamačiau jose tokį pasiutusį panašumą į savo

motinos veidą. Trisdešimt šeši metai. Ir visas šitas laikas buvo sunaudotas tapti panašia į tą moterį, kurios artumas niekad nenustojo siuntęs mano kūnu lengvo virpulio. Ji mokė gyventi, mokė puoštis, — ir neišmokė. Kažkur kažkas vis laikėsi atokiai, mojavo gėlyte žygiuojantiems kariūnams, spaudė nematomą tėvo ranką.

— Vienuolikta valanda, — pasakiau garsiai. — Aš toli nuvažiavau.

Tikrai toli.

Visą laiką bandžiau ją suprasti. Iš tiesų gi visą laiką jos bijojau. Juk liko karui siaučiant viena su paaugle mergaite. Veltui jieškojau jos akyse abejonių ar prisiminimų, — jose tebuvo baimė, kad kažkas ateis ir atims jos valgio dubenį, jos gražius rūbus, jos šiltą patalą. Tvirta ranka tvarkė mano ateitį ir Amerikoje. Tu ir vėl svajoji, kaip ir tavo tėvas, — pasakė sykį ir tuoj pat prikando liežuvį; bet aš suklusau ir kažkaip pragiedrėjau.

Praleidau gyvenimą ir pati nepastebėjau, kaip pasidariau visiška jos kopija. Jei tik ne tas nuolatinis sapnas:

— Bėk, kariūne, bėk, aš tau parodysiu kitas duris... Tau čia pavojinga.

Ir tos sunkios kojos, tas nubudimas su baimės prakaitu ant kaktos.

* * *

— Anele, pasistenk šį kartą, jis turi amatą ir pinigų, Navickienė tuoj apie tave pagalvojo... Jei ir šį kartą pražiopsosi, atsisakau tavimi rūpintis. Kad taip kas man būtų išpranašavęs, kad tu liksi senmerge!

* * *

Žili paausiai, pavargusi eisena. Ko aš čia jieškojau? Jei sykį jau nepavyko vedybos, reikėjo taip ir likti. Daugelis gyvena po vieną.

Iš tikrųjų didelis miestas gal puiki vieta vienišiesiems. Ne tai, kad jis juos paguodžia, bet jame taip lengva paslėpti save, kaip po milžiniška kauke. Kai turėjau namus, nežinojau, kaip atrodo tos numeruotos celės šalia minkštu raudonu kilimu iškloto koridoriaus. Viešbutyje kitaip, ten nuolat vyksta gyvenimas, ten dažni žingsniai, kažkokio išsipildymo laukią veidai. Ten tau mandagiai lenkiasi, laukdami arbatpinigių, ten per sekundę neklaidingai išmatuoja tavo pajamas ir tavo užimamą pakopą. Bet šitie siauri koridoriai su tvloje skęstančiomis durimis nieko neklausia. Kažkodėl sukyla jausmas, kad už tu visų durų visiškoje neviltyje stovi išbalę nusmerktieji ir laukia signalo savo egzekucijai. Ir niekas nekalba, kad neišsiveržtų savasis sielvartas, saugojamas, tarsi didelė paslaptis ir brangenybė.

Kodėl reikėjo sudrumsti rutiną ir neklausant besipriešinančio proto jieškoti seniai užmirštų tautiečių? Argi tam, kad priimti nusivylimą iš rankų moters, kurios akyse tariausi matąs neabejingumą? Kodėl prakalbėjau?

* * *

Poros žodžių laiškas yra geriausia priemonė išvengti priekaištų. Galėjau išvažiuoti ir be to. Hansas tada mamai irgi laiško nepaliko, nei kiti vėliau. Nebeprisimenu, kada rašiau laiškus, nebent kažkur giliai, mintyse, nežinomiems draugams arba tėtei. Šiaip kasdieninis paštas atnešdavo tik sąskaitas.

N. VEDEGYTĖ-PALUBINSKIENĖ UOLOS

Kodėl negalėjau išvažiuoti netarusi nė žodžio, juk nebuvau niekuo įsipareigojusi. Tebuvo žingeidumas ir kažkoks beveik nesuvaldomas noras, matyti tuos žilus plaukus, tą nuovargį. Sakėsi Kanados miškuose atpratęs kalbėti, bet štai trenkė tuo beveik maldaujančiu sakiniu, vos po dviejų savaičių.

O toliau? Koks negražus nemylinčios ir nemylimos trisdešimt šešerių metų moters veidas! Juodas veidrodėlis terodė blizgančias akis ir bedvasius bruožus. Ką gi, padariau sprendimą. Negalėjau gi pasiduoti silpnumo valandai.

Silpnumo valandai? Kas yra silpnumas? Ar nebuvau padariusi iš viso savo gyvenimo vienos vienintelės ir bekraštės silpnumo valandos? Tu silpna, kaip ir tėtis, — dažnai sakydavo paniekinančiai mama. Aš dėl to kankinausi; ne tiek dėl savęs, kiek dėl tėtės atminimo. Galvojau, kad ji man atėmė tėvo paveikslą, švelnų jo rankos spaudimą. Jis tada apsisprendė už Lietuvą, apsisprendė tyliai, be fanfarų, — ir išėjo. Mama gi apsisprendė jam parodyti, kaip reikia gyventi. Garsiai.

Kur ir kaip apsisprendžiau aš?

Nepajutau, kaip vienišame kelyje apsukau mašiną. Veidu riedėjo ašaros.

* * *

— Aš ne dėl tavęs sugrįžau, bet dėl savęs. Kaikurie momentai nepasikartoja, ir ką aš vadinau silpnybe, man staiga pasirodė, lyg ištiesta ranka atsikelti. Aš negaliu tavęs apgauti antrą kartą.

— Antrą kartą?

Pasilenkiau ir perbraukiau pirštu per vos matomą randą kaktoje.

— Keli lašai buvo likę ant mano pagalvėlės.

GUIDO GEZELLE

GYVENIMAS IR KŪRYBA

ZENTA TENISONAITĖ

Flomų žymiausias poetas kunigas Guido Gezelle gimė 1830-siais metais gegužės pirmą dieną, Brugge mieste, Vakarų Flandrijoje (Belgijoje). Jo tėvas Pieter Jan Gezelle buvo daržininkas.

Jaunasis Guido gimnaziją pradeda lankyti Brugge'j, bet dėl lėšų stokos yra priverstas eiti į Roeselaere's Klein Seminarie (kunigų seminariją į kurią priimdavo jau 12 metų amžiaus berniukus.) Čia dalinai už mokslą atsilygina dirbdamas visokius darbus mokykloje, kas gerokai apsunkina jo mokslą ir taip pat neigiamai veikia į jo nuotaiką buvimas toje pačioje mokykloje ir mokiniu ir "darbininku". Taip pat jis nėra tikras dėl savo pašaukimo. Kartą pasiskundęs tėvui, gauna iš jo tokį atsakymą: "Pasitikėk ir būk Dievo rankose kaip molinis puodas puodžiaus rankose. Tikėk, kad Dievas tave padarys ir tau ir sau naudingu."

Nuo 1850-tų iki 1854 metų Gezelle lanko Brugge's kunigų seminariją. Baigęs seminariją, 1854-tais metais yra paskiriamas mokytoju į Roeselaere's Klein Seminarie, į savo senąją mokyklą. Čia jis dėsto buhalteriją ir istoriją, bet tuo pačiu laiku labai daug skaito ir studijuoja vokiečių, anglų, ispanų, italų ir skandinavų rašytojų veikalus. Homeras yra vienas iš jo mėgiamiausių autorių.

Pagaliau 1857-tais metais Gezelle pasitenkina galėdamas dėstyti literatūrą vyriausioje klasėje, vienas iš jo mokinių yra būsimas poetas Hugo Verriest.

Tuo pačiu laiku pasirodo jo pirmas eilėraščių rinkinys "Dichtoefeningen" skirtas savo mokiniams Roeselaere'je. Bet pasisekimo su tuo rinkiniu Gezelle nesulaukia, išskyrus savo draugų tarpe. Jau ir tame pirmame rinkinyje jaučiama savita Gezelle's poezijos forma, kuri labai skiriasi nuo tų laikų tradicinės poezijos. Jo šviežia ir ypač muzikali kalba yra visai naujas balsas ne tik flamų, bet ir olandų poezijai.

Mokytojas Gezelle savo mokiniams yra draugas ir jų labai mylimas. Tais laikais atstumas tarp mokinių ir mokytojų buvo didelis. Todėl tokia Gezelle's laikysena sukelia jo vyresniųjų nepasitenkinimą ir jis perkeliamas į Brugge.

1860-siais metais Gezelle paskiriamas į Brugge's anglišką mokyklą, o vėliau į anglų seminariją mokytoju.

Čia jis išeidžia antrą eilėraščių rinkinį "Gedichten, Gezangen en Gebeden", bet ir vėl be pasisekimo, kritikų aštriai peikiamas. Gezelle yra giliai įžeistas ir po slapyvardžiu "spoker" savo satyriniais eilėraščiais įsimaišo į tų laikų politines nesantaikas.

1865-tais metais Gezelle paskiriamas Brugge'j į St. Valburgo parapiją vikaru. Čia jis kenčia finansinius sunkumus, ypač kai nesąžininga šeimininkė ji apvagia, padaro jo vardu skolų ir tuo pažemina jo gerą vardą.

Gezelle's geras draugas Kortrijk'o dekanas 1872-metais pakviečia Gezelle pas save vikaru. Šiuo momentu Gezelle's dvasioje poetas yra nutilęs, visokie nepasisekimai prislegia jo nuotaiką.

SAULEI NUSILEIDUS
R. JAUTOKAITĖ
PABAIGOS FORMULĖ

Po gana ilgo tylėjimo (maždaug 10 metų) Gezelle vėl pradeda rašyti ir pasidaro Kortrijk'e labai populiarus. 1880-siais metais išleistas poezijos rinkinys "Liederen, Eerdichten en Reliqua" trečią kartą neturi platesnio pasisekimo, šį kartą apie šį veikalą kritikai nepasako nei vieno žodžio, paprastai, visai nutyli.

Gezelle pradeda redaguoti laikraštį vadinamą "Loquela" ir kartu su grupe bendradarbių draugų jis renka žodžius (po jo mirties buvo rasta 150.000 žodžių su jų paaiškinimais). Jis išverčia Longfellow "The Song of Hiawatha" į flamų kalbą ir šitas Gezelle's vertimas yra beveik geresnis negu originalas. Tuo laiku Gezelle's kūryba pasiekia patį našiausią laikotarpį: 1893-čiaisiais metais išleidžia naują poezijos rinkinį "Tijdkrans" apie mėnesius ir metų laikus.

Nors oficialūs kritikai dar vis priešinasi prieš Gezelle's poezijos savitumą, August Vermeylen jį pavadina "Flamų poezijos genijum", taip pat olandų kritikai atsiliepia labai palankiai.

Vien tik per 1896-sius metus Gezelle parašo 87 eilėraščius ir 1897-tais metais pasirodo jo nauja knyga "Rijmsnoer om en om het jaar", nors labai daug energijos sunaudoja, vyresniųjų užduotam, teologijos veikalo vertimui.

Tais pačiais metais jis perkeliamas iš Kortrijk vėl į Brugge ir paskiriamas angliškame seserų vienuolyne kapelionu. Labai nenoromis skiriasi Gezelle su Kortrijk ir savo draugais. 1899-siais metais, lapkričio 27-tą Gezelle miršta.

Po jo mirties 1901-siais metais dar išleidžiami jo paskutinieji rasti eilėraščiai "Laatste Verzen".

Gezelle's įtaka ir nuopelnas visai nederlandų poezijai, tiek flamų, tiek olandų, yra labai didelis. Jis yra pirmas kuris tų laikų tradicinei poezijai duoda naują posūkį, jis rašo be metro, nerimuotas, nevienodas eilutes, rašo visai savitu ir laisvu ritmu, vartoja daug pakartojimų, aliteracijų, paralelizmo, daug asmeniško simbolizmo: (gėlės, lakštingala, saulės šviesa, vėjas ir vanduo). Jo kalba labai muzikali.

Gezelle, turėdamas gilų religinį jausmą, mato Dievą visoje gamtoje. Jo poezija yra labai lyriška, jautri ir pasiekia skambumo tobulybę.

"Ego Flos" yra vienas iš jo paskutiniųjų eilėraščių ir laikomas vienu iš geriausiu, kur jis iškelia saulę, nes saulė jam yra Dievo simbolis.

Guido Gezelle "Gedichten".
Guido Gezelle's Dichtwerken.
Anton van Wilderode: De Dubbelfluit I.

GUIDO GEZELLE

EGO FLOS

(Cant. II. 1)

Esu gėlė
pražydusi tavo akyse,
o mano saulė taip šviesi,
kur esant man
vargingam sutvėrimui
leidi gyvent,
o dar vėliau
į amžinybę vesi tu mane.

Esu gėlė
pražydusi iš ryto
ir vakare einu ilsėt,
kada vis tu,
mano didžioji saule,
kada kelies,
mane keli kartu
ir galvą man palinkusiam keli.

Mano gyvenimas —
šviesa tavoji ir tu esi
viltis ir laimė man,
vienintelė ir viskas ką turiu,
nes be tavęs,
tarytum amžina mirtis,
nes be tavęs
nebėra ką mylėt!

Toli aš nuo tavęs,
nors tu saldus šaltinis,
gyvybę vis tveri,
ar leidi vis gyvent
mane, kurs ką tiktai paliečia
pas tave, mieloji saule,
iki sielos giliųjų gelmių
liepsna savąja švieti.

Sustok, sustok!...
Nutrauk žemės grandinius,
išlaisvink tu mane ir išvaduok
mane! Leisk man
keliaut į amžinąją saulę,
kur tu viena ir nemari
lyg stebuklingoji gėlė esi.

Tegu praeina viskas,
kas nebuvo, nėra ir nebus
ir mus sudie
lyg praraja tarp mūsų kyla,
tegu rytoj, ar vakare
tegu sau eina, žengia
į tavo amžinąją šviesą
vis tave matyti, Viešpatie!

Ir aš tada...
o ne, ne prieš tave,
bet su tavim, vis su tavim
žydėsiu aš kartu,
mažytis sutvėrimas,
kuriam gyvybę tu,
kuriam gyvenimą davei
ir amžinąją šviesą.

17. 11. 1898.

HOSANNAH

Palmių sekmadienis
gieda Hosannah,
Jeruzale,
atidaryk
savo duris,
ateikite visi
bučiuokite smėly
suklaupę
tuos pėdsakus ir
žingsnius tų
visų, kurie
iš pagarbos
keliaudami
Jeruzalėn
— Hosannah gieda! —
Viešpačiui!

1899

Iš flamų kalbos vertė Z. *Tenisonaitė*

A. ZUBIENĖ

GYVENIMO PATYRIMAS

R. RASLAVIČIENĖ

Aš dirbau naktimis ir taip mėginau prailginti gyvenimo dienas. Tiesa, stigo miego, bet žadėjau kada nors atsigriebti už visą nemigą; kada nors, kai gyvenimas neatrodys toks naujas ir nepasotinančiai įdomus.

Mano bendradarbės buvo senyvo amžiaus darbininkės, kurių didžiausias malonumas buvo didžiuotis savo patogiais namais, svarbias tarnybas turinčiais vaikais, paklusniais vyrais ir su panieka atsiliepti apie pinigus, dėl kurių jos, kaip ir aš naktis leido ne minkštose lovose, bet dirbdamos, nors ir nesunkiai, bet kartais labai nemaloniai — šaltyje ir lietuje. Bet prisipažinti, kad dirbo dėl pinigų, jos niekad neprisipažindavo, lyg tai būtų kažkas negarbingo.

Kai pradėjau dirbti, jos įtartinai žiūrėjo į mane, nes buvo neaišku, kas čia per paukštis. Bet po kiek laiko apsiprato ir, kai vieną dieną vyriausioji jų pasakė: "Ji viena iš mūsų", supratau, kad buvau įteisinta. Mano priėmimas į jų tarpą vyko tokioje atmosferoje, lyg naujas narys būtų priimamas į kilmingųjų luomą.

Mes dirbom penkios. Įdomiausios buvo dvi seserys lenkės. Jos visada palaikydavo viena kitą ir iš kiekvieno ginčo ar nesutarimo išeidavo laimėtojos. Bet kai susipykdavo tarpusavyje, bardavosi iki užsidusimo, paskutinius sakinius užbaigdamos lenkiškai.

Abi jos labai vertindavo savo nuomonę ir to paties reikalaudavo iš kitų. Priešingai nusistačiusius "trindavo į miltus". Bet tokių drąsuolių nedaug tebuvo. Anksčiau ar vėliau visiems tekdavo susidurti su Sofija ir Agota, ir tie susitikimai ne visuomet būdavo malonūs prisiminti.

Jos buvo ne tik garsios ir įtakingos, bet ir kūningos. Sofija eidavo krypuodama kaip pingvinas, tokia pat beformė, į pečius įtrauktu kaklu. Kai supykdavo, jos veidas parausdavo ir pamėlynuodavo, nes turėjo aukštą kraujo spaudimą. O kai būdavo gerai nusiteikusi, juokdavosi taip smarkiai, kad visa virpėdavo kaip drebučiai. Jaunystėje ji buvo smarki šokėja ir dainininkė, o jauni lenkiukai lipdavo prie jos, kaip pūkas prie smalos. Taip bent ji pati pasakodavo, kai niekas nesupykindavo.

— Būdavo tikras velniukas, — pritardavo Agota.

Agota buvo Sofijos sesuo, kiek jaunesnė ir judresnė, nors ir labai susiveržusi gorsetu. Kai dirbdama pasilenkdavo, rūbų siūlės taip išsitempdavo, kad aš vis laukdavau katastrofos. Bet mano būkštavimai neišsipildydavo. Kai norėdavo, ji mokėdavo būti labai draugiška ir maloni. Bet kai supykdavo — geriau traukis iš kelio. Ji mėgdavo rūkyti ir traukdama cigaretę po cigaretės, pasakodavo apie savo anūkus. Tai sukeldavo sesers nepasitenkinimą, nes ir ji turėjo anūkų, apie kuriuos galėdavo daug ir ilgai kalbėti.

Didžiausias seserų priešas buvo trečioji lenkė. Kotryna buvo bent dešimčia metų jaunesnė už jas ir tą visada mėgdavo pabrėžti. Jos kaip linas dažyti plaukai lietuje nutįsdavo ilgais pluoštais, tarp kurių matydavosi tamsus apatinis sluoksnis. Viską matančiomis akimis ir viską girdinčiomis ausimis, ji žinodavo viską, kas vykdavo arti ar toli.

Kotryna turėjo girtuoklį vyrą ir keikdavo jį labiau nei abi seseris, kurių nekentė.

Tarp tų trijų lenkių vykdavo nuolatinė kova (dvi prieš vieną), kuri tiesa, kartais aprimdavo, bet netrukus dar labiau įsisiūbuodavo. Dažnai, išliejusios visą, kaip vanduo virduly kunkuliuojantį pyktį, ir išnaudojusios visą savo anglišką ir lenkišką leksikoną, jos atsitverdavo neperžengiama tylos siena. Tada būdavo neįprastai ramu ir nuobodu. Aš tapdavau tarpininke ir

persakydavau vienai ar kitai pusei viską, kas neišvengiamai buvo surišta su darbu.

Ketvirtoji bendradarbė buvo raudonplaukė airė ir visada atrodydavo kaip ką tik išėjusi iš kirpyklos. Ji vaikščiodavo dar labiau susiveržusi gorsetu nei Agota ir ištisas valandas galėdavo išsėdėti neištarusi nė žodžio, tik traukdama ir pūsdama cigaretės dūmus. Juzė buvo netekėjusi, virš 50 metų panelė, bet turėjo simpatiją, kurio žmona buvo beprotnamyje. Su juo ji praleisdavo visą laisvą laiką: virdavo jam valgyti, abu lošdavo pokerį ir tylėdavo. Jųdviejų draugystė prasidėjo, kai abu dar buvo gerokai jaunesni. Bet žmonai susirgus, jis nebegalėjo gauti skyrybų ir taip jie liko "nei pakarti, nei paleisti". Tokia padėtis tęsėsi taip ilgai, kad pagaliau virto įpročiu, kaip apelsinų sunkos stiklas kas rytą.

Mes valėm lėktuvus. Nesunkus tai buvo darbas, bet ir dėl jo vykdavo varžybos, nes, reikia pripažinti, smagiau būdavo keisti pagalvėlių užvalkalus, nei tuštinti pelenines.

Dėl tų pagalvėlių vykdavo nuolatinės lenktynės tarp Sofijos ir Kotrynos: kuri pirmoji jas pagriebs. Ir, žinoma, dažniausiai laimėdavo Kotryna, jei Agota, palaikydavo sesers pusę, jai "kojos nepakišdavo". Bet paprastai Kotryna būdavo greitesnė ir lengvai pralenkdavo Sofiją, sunkiai pūškančią stačiais laiptais į lėktuvą. Mane visada imdavo baimė žiūrint, kaip ji lipdavo tais laiptais: patinusios kojos vos susilenkdavo, o netoli 200 svarų svoris tą procesą nė kiek nepalengvindavo. Užlipusi ji sunkiai alsuodavo ir pirmiausia tūptelėdavo kur ant sėdynės briaunos kvapui atgauti. Tada apsidairydavo ir, pamačiusi Kotryną prie pagalvėlių, paleisdavo kakarinę.

Žinoma, Kotryna neatsilikdavo ir tuoj visas lėktuvas skambėdavo lenkiškais ir amerikoniškais rinktiniais posakiais.

— Ponios, ponios...! — atbėgdavo mūsų bosas, bet į jį jau niekas nekreipdavo dėmesio ir, numojęs ranka, eidavo ieškoti keleivių paliktų žurnalų.

Mūsų bosas buvo apie 30-ties metų negras, labai aukštas, smulkiai susivijusiais, juodais kaip smala, plaukais ir nepaprastai ilgais pirštais. Aš negalėdavau atsižiūrėti į jo rankas, kurios traukė dėmesį savo tamsia oda, šviesiais delnais ir labai gražia forma. Bill buvo mandagus, paslaugus ir stengėsi būti draugiškas. Ką jis viduje jautė, niekas nežinojo.

Tai buvo pirmas kartas, kad man teko arčiau pažinti negrą ir viskas apie jį buvo nauja. Kartais pagalvodavau, ar jis patenkintas savimi, ar nenorėtų išsinerti iš tos tamsios odos, kuri atrodė užtraukta kaip pirštinė, ir tapti šviesiu, kaip mes?!... Protas sakė, kad jis toks pat žmogus kaip ir visi, bet drauge atrodė, kad žmogiški jausmai jame buvo kitokie. Nuostabi buvo jo kantrybė, su kuria jis priimdavo mano bendradarbių nuotaikas, kurios keisdavosi kaip moteriškos mados. Niekad negirdėjau jo kalbant pakeltu balsu ar kokiu kitu būdu išreiškiant savo nepasitenkinimą, nors aplinkui vykdavo laisvo stiliaus žodinės, bet vistiek žūtbūtinės rungtynės. Blogiausiu atveju jis numodavo ranka ir išeidavo.

Visa ta aplinka buvo kažkas naujo, niekad nematyto. Bendradarbės buvo man gana draugiškos, gal todėl, kad stengdavausi neįsivelti ir nepasisakydavau nei už vieną, nei už kitą pusę. Netrukus įsigijau jų pasitikėjimą. Kartais pasijusdavau lyg koštuvas, per kurį pereidavo barniai, skundai, nuoskaudos ir nesėkmės, nes kiekviena norėdavo kam nors išsipasakoti ir, žinoma, viską iš savo taško nušviesti.

Susipykimų pasitaikydavo kas savaitę ir mes gyvendavom lyg karo fronte, nors ir be pavojaus kristi nuo mirtinos kulkos. Bet kulkos lakstydavo į visas puses, kad ir vien piktų žodžių pavidale.

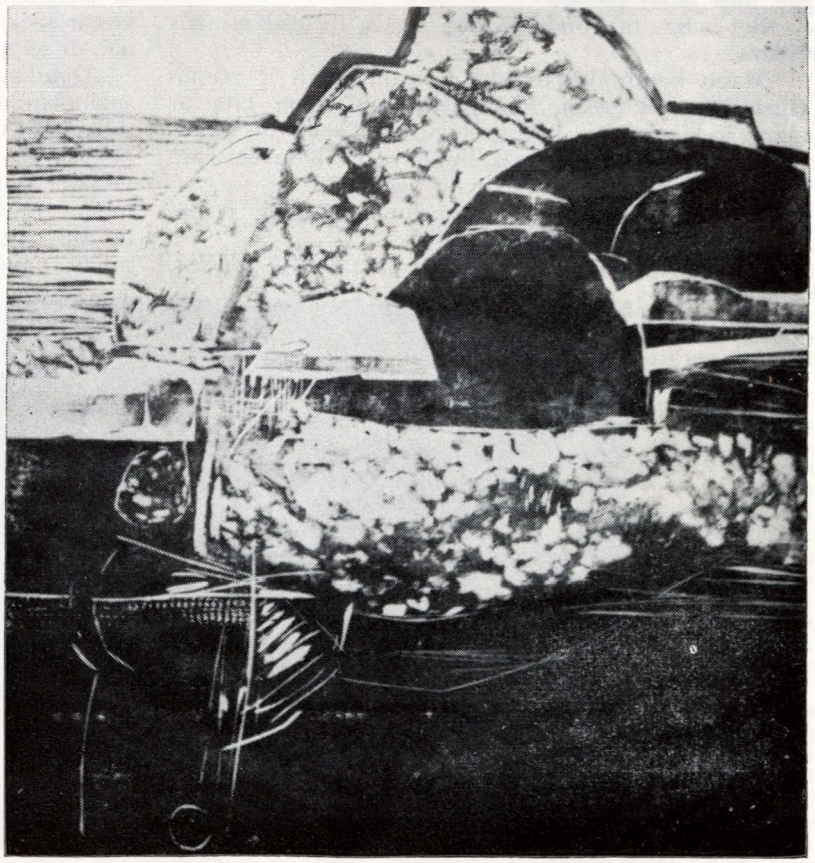

N. VEDEGYTĖ-PALUBINSKIENĖ

UOLOS

— Atsirado gudruolė, vis už lengvesnio darbo griebiasi, — nepraleisdavo neužkabinusi Kotrynos Sofija.

— Ta ragana nieko nedirba, tik su Bill vis kuždasi, — įtarinėdavo Kotryna, kad Sofija sąmokslauja su bosu ir, žinoma, ne prieš ką kitą, bet prieš ją.

— Prakeikta lenkė, per akis griebia, — siusdavo Agota, kai Kotryna greičiau už ją atrasdavo naują žurnalą, visai ignoruodama faktą, kad ir ji pati lenkė.

— Amerikoj visi amerikiečiai, — tvirtindavo ji, kai kas kitas užsimindavo tautybę, bet, nežiūrint to, didžiuodavosi mokanti lenkiškai.

Kartais jos balsiai rėkdavo viena ant kitos ir taip trankydavo durimis, kad vėjas švilpdavo ir stiklai barbėdavo. Kitais kartais ignoruodavo viena kitą, lyg šalimais ne žmogus, o tuščia vieta būtų.

Įdomu būdavo jų tarpe, niekad netekdavo nuobodžiauti.

Kartais reikėdavo valyti lėktuvą, kuris nusileisdavo tik trumpam laikui. Tada keleiviai sueidavo į pastatą, o mes greitomis aptvarkydavom jo suverstą vidų.

Grįžtančius į lėktuvą keleivius dažnai sutikdavom ant laiptų. Matydavom ponias, įsisupusias į kailius, ilgais talaskuojančiais auskarais ir tauškančias smailais kulnimis. Jas lydėdavo vyrai, praplikę, pilvoti, neįdomūs ir seni. Ant mažojo pirštelio dažnas turėdavo žiedą juoda akimi, arba net deimantu, kuris taip ir smigdavo į akį. Jų veidai būdavo išbalę ir papurtę, lyg nuo mielių pakilusi, krosniai gatava bulka.

Dabar keleiviai lyg suvienodėję. O gal nedidelis to rinktinio stiliaus būrelis pražūna pilkoje žmonių masėje, kuri šiais laikais užplūsta aerodromus... Kuklesni keleiviai daugiausia sukdavo į užpakalinę lėktuvo dalį, kur negaudavo šilto maisto nei šampano, ir kur storesniam žmogui siauroj sėdynėj nebūdavo jau taip labai patogu.

Bet visa tai būdavo dar anais, priešdžetiniais laikais.

Mano bendradarbės viską pastebėdavo ir pamačiusios ką įdomesnio, kumščiuodavo viena kitą ar mane ir kikendavo. Bet atsisukusios į keleivius draugiškai šypsodavosi, net užkalbindavo ir elgdavosi kaip lygus su lygiu, lyg norėdamos pasakyti:

— Mes čia tik taip sau, pripuolamai..., o namuose pilnos spintos kailių...

— Ponios, ponios..., — viliodavo Bill iš apačios, — kitas lėktuvas laukia... — Bet kas jo klausys!...

Tiesą pasakius, mes galėdavom pretenduoti į "lygus su lygiu", nes kai skrisdavom kur per atostogas, kaip oro linijos tarnautojos, gaudavom pirmos klasės bilietus, ir galėdavom sėdėti tarp kailiniuotų ponių ir žieduotų vyrų, jei tai būdavo kam svarbu.

Kotryna dažnai naudodavosi ta privilegija ir skrisdavo vien dėl malonumo. Kartais ji net iš aerodromo neišeidavo ir sekančiu lėktuvu grįždavo namo. Bet Sofija į lėktuvą lipdavo tik jo valyti.

Įdomūs būdavo žmonės! Ir koks gražus pasaulis! Kai nakties tamsa gaubdavo platų aerodromo lauką, smulkiomis lemputėmis nušviesti lėktuvų takai, atrodydavo vedą į patį dangų. O viršuje mirksėdavo žvaigždynai, kuriuose ieškodavau Grigo ratų iš Lietuvos.

Žvalgydavausi ir "Sputniko", kurį rusai buvo paleidę ir gailėdavausi šunelio Laikos, skriejančio plačiose erdvėse vis aplink ir aplink iki vienišos mirties, galbūt klausiančio savęs — už ką, kodėl?

O kai susėdę į džipą skriedavom per aerodromą į tolimiausiame jo kampe mūsų laukiantį lėktuvą, jausdavau nakties kvėpavimą ant veido ir nenorėdavau girdėti žmogiškų balsų šalia. Jie atrodydavo svetimi, nesuprantami ir lyg iš kito pasaulio, nieko bendro neturinčio su miegančio miesto šventa tyla ir ramybe, kuri gyvenimą darė tokį gražų...

Taip išdirbau penkeris metus. Kai nutariau išeiti, buvo beveik gaila atsisveikinti. Sofija, Agota, Kotryna ir Juzė — jos pasidarė savos, pažįstamos, savotiškai geros ir nuoširdžios; jos buvo atviros, natūralios, kaip vaikai, kurie nemoka slėpti nei ydų nei dorybių.

Kai paskutinę dieną atėjau į mūsų poilsio kambarį, radau vaišėmis ir dovanomis apkrautą stalą, o jo vidury, coca-colos bonkoj plevėsavo iškelta lietuviška vėliavėlė. Mano bendradarbės sėdėjo ratu ir jų pažįstamuose veiduose švytėjo šypsenos, draugiškos ir kiek liūdnos. Gyvenimas mus suvedė tik laikinai, o aš prisirišau ir buvo sunku atsisveikinti.

Daugiau niekada nesusitikom. Po kelių metų sužinojau, kad abi seserys ir Juzė mirė. Kotryna gi palaidojo savo vyrą, ištekėjo už kito, bet netrukus, persiskyrė. Aš gi į lėktuvą įlipau jau tik kaip keleivė. Bet sėdėdama gerai pažįstamoje aplinkoje, prisimenu praeitį su savotišku ilgesingu graudumu, nes tai buvo gyvenimo patyrimas, kuris mane daug pamokė, padėjo pažinti ir suprasti žmones.

A. ZUBIENĖ

Kompozicija

MOTINA

JONAS MIŠKINIS

Ten močiutė užlingavo
Raudomis mane,
Į krūtinę skausmą savo
Liejo nežinia

Maironis

Motinos vardas amžiais nenustojo ir nenustos savo reikšmės. Kas pažįsta garsiausius pasaulio genijus, tas bent šiek tiek žino ir apie jų motinas. Jeigu nebūtų buvę motinų, nebūtų nė tų genijų. Šis pasakymas yra teisingas ne tik ta prasme, kad tie genijai yra gavę gyvybę iš motinų, bet jis yra teisingas ir dėlto, kad motina kiekvienam genijui yra įkvėpėja. Jeigu kuris nors žmogus ką nors išranda ar sukuria, didele dalimi už tai turi būti dėkingas motinai. Motinos meilėje ir pirmose jos pamokose kiekvienas gali surasti savo veiklos ir savo sugebėjimų pirmąjį daigelį.

Žmonija instinktyviai jaučia, kad motina yra Kūrėjo pavaduotoja, tiek teikdama gyvybę, tiek ir ją puoselėdama. Niekas pasaulyje negali motinos pavaduoti. Jos įtaka visai žmonijai, ypač jos auklėjimui, yra pagrindinė.

Tiesa, negalima neigti, kad gyvenime tenka matyti ir liūdnų reiškinių, besikėsinančių užtemdyti šventą motinos vardą. Tie reiškiniai — tai pakrikusios mūsų laikų dvasios padaras. Menkas didžių motinos pareigų supratimas, motinystės negerbimas, šeimos židinio iškeitimas į gražesnį rūbą ir gardesnį kąsnį — tai vis "modernumai", kurie ne vienoj širdy sukelia baimės ir rūpesčio. Kai susvyruoja šeimos pamatai, motina turi saugoti ir globoti šeimos šventovę. Ji tada turi būti toji tvirta uola, kurios negalėtų sudaužyti ir labiausiai įtužusios bangos.

Motina, jausdama savo pašaukimo didumą ir šventumą, neturi palūžti po sunkia pareigų našta. Ji turi gyvenime stovėti šviesi ir skaisti, kaip balta kalno viršūnė. Nors taip dažnai ji yra ir pavargusi, ir ašarotom akim, ir liūdnu, rūpestingu veidu, bet vistiek ji yra tokia gera, brangi ir gyvenime nepamainoma. Tai jaučia kiekviena širdis: niekas pasaulyje negali motinos atstoti.

"Motinos veidas — saulės šviesiausias", sako poetas. Tikrai, iš jos veido sklindanti šviesa turi daug jėgos ir mažam, ant jos kelių sėdinčiam, kūdikiui ir savo tėviškės lizdą jau palikusiems vaikams. Motinos akys lydi savo vaiką visą gyvenimą, ir laimingi tie vaikai, kurie motinos akyse randa savo gyvenimo šviesą! Tos šviesos prisiminimas kartais išgelbsti ir labiausiai paklydusį vaiką. Į motinos rankas yra sudėta ne tik jos vaiko, bet ir visos tautos ateitis. Motina yra tautos gyvenimo ramstis, kuriam susvyravus, sunku tikėti šviesia ir laiminga tautos ateitimi.

Kalbėdami apie lietuvę motiną, mes kalbame ir apie lietuvių tautą. Motina dar mažam savo kūdikiui "į krūtinę skausmą savo liejo nežinia". Ji pati buvo patyrusi iš svetimųjų daug skriaudų, ji ir vaikus išmokė mylėti savo kraštą, savo gimtąją kalbą, išmokė tautos papročių ir dainų. Lietuvės motinos jau nuo senovės yra garsios savo giliu tikėjimu ir kilniu orumu. Jų galia glūdėjo kilnioje dvasioje, todėl, vos iš maldaknygės tesugebėdama šiek tiek paskaityti, galėjo išauklėti tiek narsių ir garbingų vyrų Lietuvai.

Dabar mes esame susirūpinę savo tautos ir savo jaunosios kartos ateitimi, bet visa tai priklauso nuo motinų. Jeigu mūsų motinos pasižymės taurumu, pasiaukojimu savo pareigoms, jeigu jos bus tvirto, nesvyruojančio tikėjimo, tai jos bus tos didžios asmenybės, kurių negalės blaškyti jokios gyvenimo audros ir kurios savo vaikus ir visą šeimos gyvenimą galės pakreipti norima linkme.

Kur motina begyventų, ar Sibiro taigose, ar laisvojo pasaulio kraštuose, ar okupuotoj Lietuvoj, visur jos yra savo vaikų angelai sargai. Jos rūpinasi, kad vaikai būtų dori, neužmirštų savo gimtosios kalbos, kad bažnyčioje ir namie lietuviškai melstųsi.

Tiesa, svetur gyvenanti motina dažnai yra užimta ištisas dienas darbovietėje. Grįžus namo, jai yra labai sunku prisiversti ir atsidėti grynai motiniškoms pareigoms. Bet jai visa tai nebus taip sunku, jeigu nuolat prisimins, kad jos motiniška misija yra labai aukšta ir kilni, kad nuo jos tinkamo atlikimo priklausys ir vaikų laimė ir tautos ateitis.

Gyvenime sutikome daug kilnių moterų, kurioms tinka šventas motinos vardas. Todėl ir sakoma, motinos meilės, motinos pasiaukojimo nenupirksi už viso pasaulio turtus. Už pinigus daug kas galima padaryti, įsigyti, tik motiną kartą praradęs, kitos nebeįsigysi. Motinos meilės savo vaikams niekas negali pakeisti.

Kultūringoji moteris motinos pareigas paima sąmoningai, iš anksto žinodama su kiek pavojų, su kokiomis kančiomis, su kokiu vargu, rūpesčiu, sielvartais tos kilniosios motinos pareigos yra susijusios . . .

O kas motinai žemėje dangų atstoja, kas jai šneka apie gyvenimo pasiaukojimą? Argi motina išdrįstų sakyti, kad savo kūdikio akyse nemato žemės dangaus, kad tos žydrios ramios akys jai nešneka gyvenimo džiaugsmo? Geriausios operos ir koncertai širdį veriančiom meliodijom neatstos motinai to džiaugsmo, kurį jai atneša pirmą kartą išvystos savo kūdikio akys ir toje akimirkoje ji įsipareigoja su didžiausia meile ir pasiryžimu aukotis savo kūdikiui.

Iš čia ir iškyla visos jos pareigos, visi jos uždaviniai, jos kančios, džiaugsmai, rūpesčiai ir sielvartai . . . Josios laimė ir nelaimė paliekama jai pačiai pakelti, ir tuo pačiu uždedamos pareigos išugdyti dorus vaikus, gerus savo tautos mylėtojus ir motinos gerbėjus. O kad išauklėti vaikai gerbia savo motinas paimkime, kad ir tokį pavyzdį:

Karo metu, amerikiečiams apgulus Filipinus, laivyne atsitiko jaudinantis įvykis. Kareiviai jau buvo pasiruošę kovai. Tuoj turėjo prasidėti apšaudymas, kai paskutinę valandą vienam jūreiviui įkrito į vandenį švarkas. Kareivis paprašė leidimo jį išsiimti. Kai jam neleido, jis be leidimo šoko jūron. Visi manė, kad jis yra bailys ir nori pabėgti. Bet jis tuoj vėl su išgelbėtu švarku užlipo ant laivo. Jis čia pat buvo areštuotas ir nuteistas keletai metų kalėti. Generolas Dewey paskaitęs teismo sprendimą, paklausė kareivį, kodėl jis dėl kažkokio skarmalo drįso daryti tokią kvailybę. Kareivis ištraukė iš kišenės fotografiją ir tyliai prabilo: "Mano motina". Švarke, kuris buvo įkritęs į jūrą, buvo jo motinos paveikslas, kurio jis nenorėjo pražudyti.

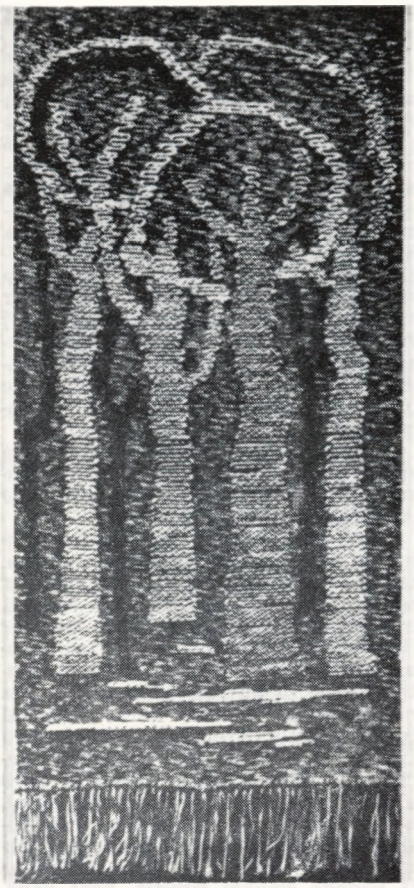

Generolas Dewey padavė kareiviui ranką ir dovanojo bausmę, sakydamas:

Kareiviai, kurie dėl motinos paveikslo stato savo gyvybę pavojun, bus ištikimi savo tėvynei.

* * *

Lietuviai moka mylėti savo motinas. Lietuvoj moterys gerbiamos iš senų senovės. Lietuvos kunigaikščių žmonos nekartą buvo savo vyrams geros patarėjos. Plačiai žinomi Birutės, Gražinos, Onos, Vytauto didžiojo žmonos, ir kitų vardai: jos pasižymėjo didele tėvynės meile ir pasiaukojimu. Greta Lietuvos valdovų stovėjo garbingos moterys— motinos. Lietuva buvo garsi ir galinga, nes motinos mokėjo įkvėpti savo vaikams pasiryžimo ir tėvynės meilės jausmų.

Vienas žymus pasaulio žmogus yra pasakęs: "Duokit mums gerų motinų ir mes sukursime valstybę tokią galingą, kad joks priešas neįveiks". Tas posakis parodo, kad valstybė yra stipri ne ginklais, ne kareiviais, bet piliečių valstybingumu, savo dvasios stiprybe. Dėlto jau iš mažens reikia auklėti žmo-

MOTERŲ GYVENIMAS DABARTINĖJE LIETUVOJE

J. GOBIS

Radikalios socialinės revoliucijos pakeičia gyvenimo sąlygas ne vien vyrams, bet ir moterims. Revoliucijos paprastai nesitenkina savo kraštais, o plečiasi į visas puses, net per vandenynus. Didžioji prancūzų revoliucija veržėsi į visus kraštus ir jos veržimuisi teatsispyrė Didžioji Britanija, Rusija po nelaimingo Napoleono žygio į Maskvą ir Turkiją, kuri tada valdė Balkanų kraštus. Panašiai ir rusų spalių revoliucija paleido šūkį į visą pasaulį "Visų šalių proletarai vienykitės". Rusų revoliucija yra radikalesnė už prancūzų, todėl ji palietė ne tik vyrų, bet ir moterų gyvenimo sąlygas ir tai pačiame jo pagrinde.

Aš čia Lietuvos moterų gyvenimą vaizduosiu iš Lietuvos gautais laiškais ir savo pokalbiais su viešniomis iš Lietuvos.

Lietuvoj, kaip ir visoj Sovietų Sąjungoj galioja dėsnis "Kas nedirba, tas ir nevalgo". Pagal tą principą ir sudarytos tokios sąlygos, kad suaugęs ir sveikas žmogus turi dirbti. Vyrams išlaikyti savo šeimą tiesiog neįmanoma, jei žmona nedirbtų. Ir 90 procentų moterų dirba valstybinį darbą, nes nevalstybinio bemaž nėra. Nedirbti tegali aukštų pareigūnų ir profesorių žmonos. Dirbančioms moterims nėra laiko nuobodžiauti. Vyrai iš savo uždarbio negali išlaikyti ne tik vaikų, bet ir žmonų. 7—8 valandas praleidusi darbe moteris randa daugybę darbų namie. Gerai, kad vyras paslaugus ir padeda žmonai ruoštis, bent padeda apsipirkti parduotuvėse, kur nuolat būna didelės eilės. Jei vyras to nedaro, tad moteriai susideda tiek darbo, jog ji tik vidurnaktį tegali eiti miegoti. Lietuvoj dar daug šeimų neturi skalbimo mašinų ir dulkių siurblių, dar mažiau turi šaldytuvų, o dėl to moteriai dar daugiau darbo namuose. O kiek šeimų neturi šilto vandens ir dujų. Daug moterų ieško papildomų darbų, nes vyrai tuo nesirūpina. O kur dar parduotuvės, nes neužtenka turėti pinigų, kad galėtum nusipirkti pageidaujamą daiktą: paklausas pralenkia pasiūlą, prekių mažiau negu pirkėjų, nors viena viešnia iš Lietuvos pabrėžtinai sakė, jog pas juos jokių prekių netrūksta, o tik pinigų per maža. Ir prekių kainos, palyginti su uždarbiu, yra augštos. Tik būtiniausi maisto dalykai, pav. juoda duona yra pigūs. Apranga brangi, pav., išeiginiai batai 35—40 rublių, megstinis 30—40 rublių, geras vyriškas kostiumas 150 rb., tačiau iš Lietuvos gaunamos nuotraukos nerodo aprangos skurdo, o daugiau aprangos modernumą, eleganciją. Matyt tai pasiekiama taupant pinigą.

Didžiausias moterų rūpestis yra vaikai. Paprastai jų šeimoje būna vienas, rečiau du, o trys vaikai — tai jau lyg ir heroizmas, bet kaime būklė kitokia, — ten šeimos turi daugiau vaikų, nors čia kolūkiai vaizduojami kaip skurdo židiniai. Taip ir buvo, kol kaimiečiai nepriprato prie naujos gamybos formos ir kol ėjo pilietinis karas. Dabar kolūkiuose niekam maisto netrūksta, tad ir šeimos gali turėti daugiau vaikų negu miestų gyventojai. Be to, dar mieste yra keblumų su butais, o kaime to nėra, tad ir dėlto kaimiečiai gali turėti daugiau vaikų. Vaikų drabužėliai yra, palyginti, labai brangūs. Vaikui gimus, motina po savo atostogų dar turi teisę gauti tris mėnesius neapmokamų atostogų su teise grįžti į tą pat darbą. Kai vaikas sulaukia vienerių metų amžiaus, jis priimamas į vaikų lopšelį. Iki lopšelinio amžiaus jis yra motinai kliūtis eiti į darbą, jei motina neturi jam senelės ar geros tetulės. Motina turi eiti į darbą be atodairos kas jos kūdikį prižiūrės ar neprižiūrės. Samdyti auklę yra brangus dalykas, ypač Vilniuje ir Kaune. Kai kurios moterys, vengdamos tokių sunkumų, daro abortus, kurie Sovietų Sąjungoj toleruojami. Tokie tai ištekėjusių moterų rūpesčiai.

Netekėjusios merginos gyvena lengviau. Merginos, ypač miestuose išteka žymiai vėliau negu vakaruose. Paprastai merginos išteka, o vyrai veda kai baigia mokslą, įgyja specialybę ir maždaug sutvarko savo gyvenimą. Aukštąjį mokslą įsigyti nėra sunku, nes jis nemokamas, o studentai dar gauna stipendiją ligi 40 rublių mėnesiui, kurios visai užtenka maistui, o drabužiams ir pramogoms arba tėvai prideda arba patys turi užsidirbti. Merginų studijuoja labai daug, iš daugelio specialybių — mediciną, chemiją, žurnalistiką, techniką, architektūrą, nekalbant apie humanitarinius mokslus. Jos skaičiumi pralenkia vyrus. Merginai diplomas — tai tartum kraitis ištekant. Vyrai vesdami nori turėti ne tik žmoną, kaip kokią lėlę ar buto papuošalą, bet ir kaip gyvenimo draugę su kuria galima kalbėtis įvairiomis temomis ir pasitarti įvairiais klausimais. Kadangi merginų studijuoja daugiau negu vaikinų, tad ir specialisčių moterų skaičius pakilęs nepaprastai augštai. Pav., didesnė medicinos personalo pusė jau moterys, taip pat ir pedagoginiame darbe. Daug moterų dirba inžinerijos ir architektūros srity. Gal būt, bus moterų nuopelnas, kad sovietinė medicina tokia rūpestinga, humaniška ne vien teorijoje, bet ir praktikoj: ji pacientuose neieško nei liaudies "draugų" nei liaudies "priešų" ir visus ligonius lygiai traktuoja; susirgusiu kunigu rūpinasi ne mažiau kaip susirgusiu kovingu ateistu ir sergančiu buvusiu "buržuaziniu" ministeriu ar prezidentu rūpinasi taip pat kaip sovietiniu dignitorium. Ir Sibiro gydytojai tremtiniams yra humaniški, kaip ir laisviesiems gyventojams, kas matyti iš buvusio prezidento Al. Stulginskio laiškų, rašytų dukteriai ir po mirties paskelbtų "Drauge" ir ypač iš prof. Vl. Jurgučio ir Dr. Leono Bistro ir kun. Ant. Gabrio laiškų, rašytų šių eilučių autoriui. Šia proga prisimena Fr. W. Nietzsches aforizmas: vyrams būdinga kovoti ir patirti sužeidimų, o moterims būdinga tvarstyti kovojančių vyrų žaizdas.

Moterų įsigalėjimas pradžios ir vidurinėse mokyklose nėra toks pozityvus, kaip medicinoje. Mokiniai pasidarė palaidesni ir netokie drausmingi kaip nepriklausomoj Lietuvoj. Gal dėl to, kad moterys yra švelnesnės negu vyrai.

Santuoka daugeliui Lietuvos moterų yra tikra problema, nes merginų yra daugiau negu vaikinų, dėl to šie pastarieji, lyg lepūnėliai: bijo atsakomybės už šeimą ir bijo prarasti kavalierišką laisvę. Disproporcija tarp vyrų ir moterų skaičiaus atsirado dėl antrojo Pasaulinio karo ir žiauraus pilietinio, partizaninio karo 1945—1952 metų laikotarpyje, šitų karų pasėkoje vyrų atsirado daugiau tremtyje negu moterų. Jei vaikinas įsimylėjęs neveda iki 25 metų, tad vėliau po 30 metų veda labai sunkiai.

Ką veikia neištekėjusios merginos po darbo? Nemaža jų laiką praleidžia su pažįstamais vaikinais ir merginomis; nueina į kiną, į restoraną, sportuoja, dalyvauja vadinamoj saviveikloj, skaito knygas ir laikraščius. Visos pramogos dabartinėj Lietuvoj žymiai pigesnės negu Vakaruose. Neištekėjusios merginos turi daugiau laiko bėgioti po parduotuves ieškodamos nusipirkti geresnių prekių; gali sau leisti dažytis plaukus, lakuotis nagus, naudoti kosmetiką. Moterys, ypač vyresnės neužmiršta savo religinių pareigų, pagal išgales lanko pamaldas ir auklėja savo vaikus religinėj dvasioje. Yra ir tokių gydytojų, kurių dukrelės adoruoja švenčiausią Sakramentą. Bažnyčių palaikyme ir kunigų išlaikyme moterys vaidina didesnį vaidmenį negu vyrai.

Aplamai imant, moterys turi lygias teises su vyrais, ir tai ne vien iš principo, bet ir praktiškai todėl yra nemaža moterų mokslininkių, išradėjų, lakūnių, o taip pat ir moterų, kurios nešioja plytas, kasa griovius, valo gatves, vairuoja autobusus, dirba statybininkėms, pakrauna vagonus, sunkvežimius ir laivus. Moterys visur pavaduoja vyrus, bet užtat po darbo namuose niekas jų nepavaduoja; nors jos fiziškai paprastai yra silpnesnės už vyrus, bet dirba nemažiau už juos ir nejaučia menkavertiškumo. Jos tik kartais jaučiasi truputį vyrų skriaudžiamos. Jos norėtų daugiau pramogų, gražių drabužių sau ir savo vaikams ir dar šio to, kas proletarinėj valstybėj sunkiau gaunama negu kapitalistinėj.

---

gų, kad jis būtų pareigingas ir giliai jaustų tėvynės meilę.

Tačiau pirmiausia motinos turi įkvėpti savo vaikams meilę žmogui ir artimui. Turi savo kūdikiams įskiepyti meilę savo namams, turi išmokti gerbti tėvus, artimus ir vyresniuosius. Tada bus išvengta šeimos nesusitarimų, vaidų ir kitokių negerovių, kurios nuodija jaunąją kartą.

Šiais laikais pasaulis įsitikino, kad greta mokslo ir civilizacijos laimėjimų, žmonijoje įsiviešpatavo dvasios menkybė. Daugelis tautų, ypač po pasaulinių karų, nebeįstengia išlaikyti savo tradicijų, t. y. tautos sukurtų įstatymų, papročių, ir daug kur yra pakrikusi dorovė. Kilnūs pasaulio žmonės ėmė ieškoti kelių žmonijai iš pikto gelbėti. Jie kelia taikos šūkį. Anot jų, kad įvyktų taika — reikia auklėti žmogų, o išauklėti pirmiausia turi motina. Ji turi visą sielą, visą savo širdį, visą savo protą pašvęsti augančiam ir brėstančiam žmogui. Ne šiurkščiu žodžiu, ne ašaromis pataisoma blogybė, tik — meile ir kantrybe.

Namai, kuriuose šeimininkauja gerai nusiteikusi, linksma, rūpestinga motina, yra palaimos namai.

• MOTERYS PASAULYJE

Rasa Giedrytė ir Vanda Giedrienė

Pernai pavasarį dvi laimingos diplomantės — motina ir duktė — atšventė Maryland'o Universiteto baigimą savo artimųjų ir prietelių tarpe.

Mokytojai Vandai Giedrienei buvo suteiktas Masterio laipsnis, o dukrai Felicijai bakalauro laipsnis iš vokiečių kalbos ir literatūros.

Mok. V. Giedrienė baigė gimnaziją ir Kūno kultūros studijas Kaune. Baigusi mokytojavo Ukmergės gimnazijoje ir Mokytojų seminarijoje. Po kelerių metų teko atsidurti tremtyje — Vokietijoje. Atvykusi į New Hampshire rūpinosi jauna šeima, mokytojavo ir studijavo. Vėliau persikėlė į College Park, Maryland, kur dėstė kalbas ir gilino studijas.

Jauniausioji duktė Felicija-Rasa baigė Elisabeth Seton, Bladensburg, Md. antrinę mokyklą su įvairiais atžymėjimais. Buvo išrinkta į National Honor Society. Išlaikė National Meritt Scholarship egzaminus.

Aktyviai dalyvavo lietuviškoje veikloje ir Putnamo mergaičių stovykloje.

Be Maryland'o Universiteto vasarą studijavo Salzburg'o ir metus München'o universitetuose. Apkeliavo beveik visus Europos kraštus.

Prieš baigimą buvo pagerbta universiteto Alumnų bankete, kur gavo pažymėjimą už pažangumą moksle ir pavyzdingą charakterį. Buvo taip pat įrašyta į Amerikos studentų garbės sąrašą Phi Betta Kappą.

Maryland universitetą baigė su "High honors". Iš beveik penkių tūkstančių baigusių Felicija buvo viena iš pirmųjų trijų su aukščiausiais pažymiais.

Gavo daug pasiūlymų į universiteto asistentės vietą mokyti ir ruoštis magistro laipsniui. Iš įvairių galimybių pasirinko trijų metų vyriausybės fellowship NDEA su apmokamom studijom Amherst Kolegijoje, Massachusetts.

B. Saldukienė

PLIAS Toronto sk. ponios talkininkavusios įvykusiame inžinierių ir architektų suvažiavime: iš k. L. Matulevičienė, V. Sližienė, N. Kulpavičienė, V. Balsienė, A. Ščepavičienė, G. Stauskienė

Rūta Kleva Mickevičiūtė-Vidžiūnienė baigė cum laude San Fernando Valley State Kolegiją Pietinėje Kalifornijoje, įsigydama bakalauro laipsnį iš vokiečių ir prancūzų kalbų bei pedagogikos. Priklausė Alpha Mu Gamma ir buvo dekano garbės sąrašuose. Dabar atlieka privalomąją valstybinę mokytojos praktiką vienoje aukštesnioje mokykloje.

R. K. Vidžiūnienė gimnaziją baigė Kaune pas šv. Kazimiero Seseris. Studijas pradėjo Vilniaus universitete, tačiau pasikeitus sąlygoms jos buvo nutrauktos. Dainavo choruose Vilniaus Filharmonijoje, Čiurlionio Ansamblyje ir Čikagos Lietuvių Operoje, ir tik galutinai apsistojusi Kalifornijoje nutarė sugrįžti į mėgstamą mokytojavimo sritį.

Dabar gyvena Los Angeles priemiestyje Valencijoje ir yra aktyvi Lietuvių Žurnalistų Sąjungos bei Santaros-Šviesos Federacijos narė.

Mok. Zuzana Daugvainienė, ilgametė "Moters" bendradarbė, su žurnalu pradėjusi dirbti nuo 1955 m., nuo 1967 viena iš redaktorių, dėl susidėjusių aplinkybių ir laiko stokos iš redaktorės pareigų pasitraukė.

Mok. Z. Didžbalienė yra pakviesta "Moters" žurnalo korektore.

LB JAUNIMO ANSAMBLIS, LOS ANGELES, CALIF.

Įsteigtas ir vadovaujamas mokyt. Onos Razutienės, 1969 m. birželio mėn. 28—29 dienomis atšventė savo veiklos 20-metį didžiule Jaunimo šventė, kurioj dalyvavo per 200 jaunimo. Atsilankė apie 800 svečių, nemažai svetimtaučių.

J. Ansamblį sudaro 3 grupės: vaikų, jaunių ir jaunimo; viso apie 150 narių. Jo veikla šakota: dainos, tautiniai bei plastiniai šokiai, baletas, dailusis žodis, muzika ir sportas. Kad tas visas įvairus "ratas" sklandžiai suktųsi, rei-

kalinga žmonių — įvairių sričių specialistų. Laimė, kad L. A. tokių žmonių niekada netrūksta.

Šiuo metu į J. Ansamblio veiklą, talkininkais įsijungę daugiausia moterys: pianistė Ona Barauskienė talkina 20 metų, muzikė Giedrė Gudauskienė — 8 m., Alė Rūta - Arbienė padeda dailiuoju žodžiu, mokytojos Ona Gustienė ir Liucija Zaikienė, taut. šokiais; jaunos stilizuotų šokių ir baleto mokytojos — Danguolė Razutytė ir Rūta Skiriūtė, akordeonistas Algis Kazakevičius ir kiti.

Šiais metais Jaunimo Ansamblis jau pasirodė 5 kartus (du kart svetimtaučiams).

Vasario mėn. 7 d. "blynų baliuje" pasirodė ir jaunieji talentai — pianistės, akordeonistai, dainininkai, baletas, masiniai tautiniai šokiai ir dainos. Dalyvavo apie 150!

Dabar įtemptai rengiasi darbo metus apvainikuoti tradicine (14-ta) Jaunimo šventė š. m. birželio mėn. 6 dieną gražioje Veteranų salėje, Culver City, Calif.

Šioje šventėje pasirodys ir mūsų iškilieji jaun. talentai. Rasa ir Algis Draugeliai, (piano ir smuikas) ir Vydūnas Tumas — deklamatorius. Lietuvių mokyklų ir Jaunimo Ansamblio jungtinis choras, sautiniai bei stilizuoti šokiai ir baletas, kuriems muziką parašė ir akompanuos muz. Giedrė Gudauskienė. Jai visada talkina muzikalūs jaunuoliai sudarydami orkestrėlį. Jaunimo šventėje visada dalyvauja ir vyresniųjų taut. šokių grupė "Audra", vadovaujama I. Tumienės.

Jaunimo Ansamblio veiklą remia Lietuvių Bendruomenė ir šv. Kazimiero parapija, kurios patalpomis jos naudojasi nemokamai.

Prieš išeidamas vasaros atostogoms, dar Jaunimo Ansamblis pakviestas dalyvauti Latvių taut. šokių festivaly liepos mėn. 4 dieną, Biltmore Bowl, Los Angeles.

Atostogos, paprastai yra trumpos, nes rugsėjo mėn. jis dažniausiai jau dalyvauja Liet. B-nės Lietuvių Dienoj.

Los Angeles L. B. Jaunimo Ansamblis

P. D. Danienė su dukrele iš Otavos ir p. Aperavičienė (viduryje) laike inžinierių suvažiavimo Toronte

Audronė Valinevičiūtė, gyvenanti Paryžiuje, dirba TV ir filmų gamyboje.

Op. sol. E. Kardelienė išleido arijų ir dainų plokštelę (žiūr. 29 pusl.).

Dail. Nijolė Vedegytė-Palubinskienė yra baigusi tapybą ir knygų iliustravimą Clevelando Meno Institute. Vėliau studijavo grafiką. Dalyvavusi grupinėse lietuvių dailininkų parodose Clevelande, Chicagoje ir New Yorke, bei visoje eilėje amerikiečių parodų Clevelande: Clevelando Meno Muzėjaus metinėse parodose, Junior Chamber of Commerce parodose, American Greetings Corp., Clevelando Meno Instituto Alumnų ir Ohio grafikų parodoje Baldwin Wallace College. 1970 m. gegužės mėn. 2—3 dienomis turėjo savo pirmą individualią grafikos ir tapybos darbų parodą Toronte.

Los Angeles L. B. Jaunimo Ansamblio bendradarbės, iš k. mok. Ona Gustienė, mok. Ona Rasutienė — ansamblio vadovė, Liucija Zaikienė, muz. Giedrė Gudauskienė, stud. Danguolė Razutytė (trūksta pirm. Onos Barauskienės)

MOTERŲ VEIKLA PER GFWC IR LMKF ORGANIZACIJAS

GRAŽINA KRIVICKIENĖ

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos pirmininkė Vincė Jonuškaitė-Leskaitienė atvyko į Washingtoną netuščiomis — su gražia knyga ir svarbiu žodžiu. Ji atsivežė neseniai iš spaudos išėjusią, Lietuvių Moterų Klubų Federacijos išleistą knygą anglų kalba "The Lithuanian Woman". Knygą redagavo Birutė Novickienė talkininkaujant Irenai Banaitienei ir Marijai Noreikienei. Įžangą parašė Vincė Jonuškaitė-Leskaitienė, iliustravo Paulius Jurkus. spausdino Pranciškonai, Brooklyn N. Y.

Tokia knyga seniai buvo reikalinga, kad spausdintu žodžiu informuotų angliškai skaitančią visuomenę apie lietuvę moterį. Ji supažindina net ir lietuvę su daugeliui nežinomų faktų apie lietuvių moterų kultūrinę, politinę, visuomeninę bei socialinę veiklą nuo ankstyvosios gadynės ligi šių dienų.

Lapkričio mėn. 3 d. ponia Leskaitienė, lydima Washingtono Lietuvių Moterų Klubo pirmininkės Elenos Mažeikienės nuvyko į General Federation of Women's Clubs, kad įteiktų šią knygą ir pasikalbėtų ir užmegstų tampresnius ryšius su šios didžiulės moterų organizacijos, turinčios apie dvylika milijonų narių, pirmininke, ponia Walter Varney Magee. Kalbantis ir sklaidant knygos puslapius jaukioje nuotaikoje greit praėjo pora valandų. Mūsų ponios tos organizacijos pirmininkės, drauge dalyvaujant ir programų direktorei poniai John F. Cloutman buvo pakviestos priešpiečiams. Pasikalbėjimų metu buvo paliesti lietuvių moterų klubų veikla, planai ir Lietuvos problemos.

Sekančią dieną ponų Mažeikų rezidencijoje susirinko Washingtono Moterų Klubo narės kavutei ir išgirsti pranešimų apie buvusį pasimatymą GFWC, apie lietuvių moterų klubų egzistavimų svarbą šiuo Lietuvos laisvės užtemimo metu ir apie naujai išėjusią knygą. Ponios Leskaitienės ir ponios Mažeikienės pranešimai perduoti gyvai su nuotaikingais niuansais, buvo išklausyti susirinkusiųjų su dideliu susidomėjimu.

Po kelių dienų Washingtono Lietuvių Moterų Klubo pirmininkė Elena Mažeikienė gavo iš GFWC programų direktorės ponios Cloutman laišką, kuriame ji maloniai prisimena mūsų ponių vizitą jų įstaigoje ir dėkoja už įteiktą knygą. Po to sekė kitas laiškas — oficialus kvietimas Washingtono Lietuvių Moterų klubo nares atsilankyti į didžiosios moterų organizacijos būstinę, užmegsti artimesnius kontaktus, susipažinti su šios organizacijos veikla, pamatyti jų namus ir aplinką. Apie tai buvusi painformuota ir LMKF pirmininkė ponia Leskaitienė.

Sutartą dieną atsilankiusios į General Federation Womens Clubs būstinę lietuvės buvo sutiktos organizacijos pirmininkės ponios Magee ir International Clubs programų direktorės Ponios Cloutman. Ponia Mažeikienė dėkodama už parodytą dėmesį bei kvietimą Washingtono lietuvių moterų klubo narėms, įteikė gėlių puokštę nuo negalėjusios atvykti LM KF pirmininkės. Susirinkusios turėjo progos pamatyti sename devyniasdešimties metų name gražiai įrengtus kambarius, biblioteką, puikius sidabro bei porcelano indus, krištolinius žerandelius, sienų išdekoravimus ir t.

Ponia Walter Varney Magee, General Federation of Women's Clubs Pirmininkė.

t. Tai vis daugiausia įvairių moterų klubų ir atskirų asmenų sudovanoti dalykai. Laiptų narvelyje pamatėme krištolinį kuklų žerandelį pavadintą "Ligia Lights" ir netoli prie sienos bronzinėje lentoje įrašas, kad tai esanti Chicagos Lietuvių Moterų Klu-

Ponia John F. Cloutman General Federation of Women's Clubs Programų Direktorė.

PONIA VINCĖ JONUŠKAITĖ-LESKAITIENĖ LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS PIRMININKĖ

bo dovana veiklios moterų veikėjos Ligijos Bieliukienės prisiminimui atžymėti.

Pasikalbėjimų metu teko daugiau sužinoti apie GFWC organizaciją ir jos veiklą. Ši organizacija buvo įsteigta 1890 metais. Valdybą sudaro 6 narės dirbančios savanoriškai, išrinktos metinėse konvencijose dvejiems metams. Įstaigos personalą sudaro 30 asmenų. Savo leidžiamuose žurnaluose, biuleteniuose: "Clubwoman", "News Bulletin-International Clubs", "CIP Newsletter" (Community Improvement Program", bei iliustruotame leidinėlyje, organizacija iškelia savo tikslus, planus, aprašo nuveiktus darbus, pasisako prieš pasireiškusias negeroves ir pan. GFWC organizacijos tikslas yra visų pirma apjungti moterų klubus, kad bendrai dirbant galėtų pagerinti savo kaimyninių apylinkių žmonių gyvenimą (to improve the community). Šiam tikslui atsiekti organizuojamos stipendijos mokslą einančiam jaunimui, gvildenamos socialinės problemos ir būdai joms spręsti, sustiprinami tikėjimo ir morales principai, steigiami knygynai, ligoninės. Programos planuojamos taip, kad į jų vykdymą būtų įtrauktos pramonės ir prekybos įmonės. Stengiamasi išlaikyti gamtos turtus: švarų vandenį, žemę, gryną orą ir pan. Šių priemonių pagalba stengiamasi sustiprinti Amerikos vidaus gyvenimą ir išlaikyti pasaulyje taiką.

Organizacija gauna iš Sears-Roebuck pašalpas (fondation) taip vadinamai "Community Improvement" programai vykdyti. Tuo vardu ji ir leidžia aukščiau minėtą CIP biuletenį. Šį labdaringą darbą dirbanti ir kilnius tikslus turinti organizacija savo tikslų siekia padedama jos žinioje esančių 14.000 moterų klubų, Amerikoje. Be to 54 valstybėse veikia moterų klubai, kurie taip pat įeina į GFWC organizaciją. Čia įeina taip pat ir laisvame pasaulyje esančių Pabaltijo valstybių moterų klubų federacijos. Tuo būdu didžiulė moterų organizacija turi ir svarų žodį formuojant Amerikos gyvenimą. Pav. 1968 metais GFWC per savo biuletenius paskelbė kovą prieš antimoralę ir parnografiją. Į tai reagavo ir atsiliepė pasiteisindami filmų gamintojai. 1969 metais organizacijos pirmininkė ponia Magee buvo iškviesta liudyti į JAV Kongresą. Ji pasisakė prieš dar didesnių sunkvežimių ir autobusų gaminimą, kurie ir taip sudarą daug pavojų Amerikos keliuose. Nekartą per šią organizaciją ir lietuvėms teko įterpti savo žodį mūsų laisvės siekimo reikalu. 1969 m. spalių mėn. "The News Bulletin" yra apžvelgiama vasaros metu Clevelande įvykusi konvencija ir atspausdinta tarpe kitų ir LMKF pirmininkės Vincės Jonuškaitės-Leskaitienės konvencijos metu pasakyta kalba, kur ji su "motto" — Laisvės pavergtiesiems kreipėsi į susirinkusias ragindama jas puoselėti savo šeimose ir per mokyklas žmogaus laisvės principus, kuriuos Sovietų Rusija išniekina pavergdama laisvas tautas. Ji su širdgėla pastebėjo, kad laisvo demokratiško krašto jaunuoliai niekina savo valstybės vėliavą nežinodami, kad yra kraštų, kurių žmonės už savo vėliavos pagerbimą okupantų yra areštuojami ir ištremiami.

ANGELAS

(A. a. Liucijos Babickienės atminimui)

NERIMA NARUTĖ

Sutikau ją vieno koncerto metu mūsų nedidelėje kolonijoje. Tuojau atpažinau, nors po paskutinio mūsų abiejų pasimatymo buvo praslinkę daug metų, bene dvidešimt. Ji buvo tokia pati, tik truputį daugiau subrendusi, tačiau išlaikiusi tą pačią kuklią kasų pynę, kaip ir anuomet gimnazijoje.

— Liucija, sveika, — pribėgusi sveikinausi. Mūsų žodžiai pynėsi, norėjosi išsakyti viską. Praslinkusių gyvenimo metų valandas, blaškomas audrų ir pasikeitimų nesuskaitomame minčių bėgyje.

Taip ir susipynėme žodžių klausimuose. Orkestras grojo, salėje buvo triukšmingai linksma nuotaika ir toje nuotaikoje nebaigusios kalbėti išsiskyrėme, tikėdamos susitikti. Tačiau daugiau jau nesusitikome.

Po poros metų Liucija iškeliavo į amžinybę. Jos mirtis palietė mane giliai. Dažnai tylos minutėje prisimenu ją. Ji buvo mano kartos vienklasė draugė. Ji peranksti iškeliavo, pačiame amžiaus vidudienyje. Paliko išėjusi visiems artimiems ir draugams amžinybės klaustuką, kodėl?

Nemačiau jos kapo, tik artimieji pasakojo. Palaidojo ją kapinių kalnelyje šioje Atlanto šalyje, kai laukinės vyšnios barstė ant žemės pavasario žiedlapius.

Buvome tada penktoje klasėje. Daug mūsų buvo, bene keturiasdešimt. Aš nepasižymėjau nei ūgiu, nei moksle, nei sava išvaizda. Buvau pilka samanėlė. Liucija buvo dainininkė, jos balsas skambėjo visur. Ji dainavo chore, klasėje ir ekskursijų metu. Mėgome ją visos, ji buvo mūsų vadovė, klasės seniūnė, miela ir visuomet nuoširdi.

— Ar nenorėtumei nueiti su manim į kapines? — Kartą po pamokų išėjusi ji man tarė. Mėgstu kartais pasivaikščioti toje amžinybės vietoje, keista gal . . . ? Sutikau.

Pasileidome abi saulėta pavasario gaivinama gatve kapų link. Nebuvo toli, tereikėjo pereiti keletą mažų skersgatvių ir štai raudonavo senamiesčio bažnyčia, o šalia jos senos kapinės. Eidamos kalbėjomės apie ateitį, apie baigimą gimnazijos, kūrėme svajas ir jomis gėrėjomės. Nežinojome, kad prieš mus stovėjo tamsūs debesys, audra, visa pagavus, nuneš į tolimą tremties gyvenimą.

Pasiekėme vartus, tamsaus juodo metalo ornamente pritvirtintas bronzos kryžius rodė amžinybės vietą. Takai smėliu barstyti, patakės apsidriekusios žalių mirtų mezginiais, ošė eglės ir rimtos stovėjo tujos. Kiekvienas kapas buvo individualus, papuoštas artimųjų rankomis darželių žolynais. Vainikų kaspinai judėjo lengvučio vėjelio sklaidomi (Ilsėkis ramybėje).

Ėjome palengva sustodamos prie kiekvieno kapo ir pažnibždomis dalinomės mintimis. Sekiau Liuciją, o jis vis ėjo tolyn, lyg kažko jieškodama ar jau seniai žinodama, kur turi eiti.

Atsidūrėme kitoje pusėje, čia kapinės kilo į kalną. Aukštame Nevėžio krante žalio eglynėlio delne išsirikiavęs amžinybės miestas. Po kojų sruvėjo tamsus paslaptingas, kaip Maironio dainoje apdainuotas, Navėžis. Už jo tesėsi užmiesčio neaprėpiamos pievos ir laukai žali, gelsvi pavasariu pakvipę. Tame erdviame kapinių slenkstyje, lyg gražioje gamtos vitrinoje, stovėjo paminklas. Granito angelas, kurio sparnai nuleisti, liejosi į ilgas rūbo klostes, atrodė didingai. Veidas dvelkė ramybe, grožiu ir neišspręsta mintis, kuri vedė į tuos tolimus laukus, su skausmu ir ilgesiu išėjus nebegrįžti. Papėdėje įrašas: "Išėjai visų mylima", mėlynos, baltos neužmirštuolės puošė patį kapą.

Žiūrėjau nustebusi tai į angelą, tai į Liuciją. Jos veidas buvo pablyškęs, akys pilnos ašarų, lūpos tyliai šnabždėjo: "Kaip gera mirti mylimai . . . " Ar ne taip? Kreipėsi į mane, lyg norėdama pasiteisinti. Paėmiau jos ranką, ėjome tylėdamos. Neradau paguodos. Tyloje guodžiau ją ir save. Liucija suprato mano sumišimą, nusišypsojusi tarė: "Žinau, kad keistai tau kalbėjau, vedžiau tave prie to paminklo, nes žinau, ten palaidota jauna motina, mylima žmona palikusi skausme gyvenimo draugą ir vaikučius. Aš dažnai jaučiu alpinančiai skausmingą amžiną atsiskyrimą. Susimąsčiau. Liucija liko man paslaptis, aš jos nesupratau tada, tik jaučiau, ji giliau galvojo, buvo daugiau subrendusi nei aš.

Šuoliais bėgo ankstyvas pavasaris. Ir štai atsisveikinome vasaros atostogoms su viltim grįžti. Atsisveiknome ilgam, ilgam laikui dvidešimčiai metų. Ir po tų ilgų gyvenimo audros metų susitikome taip trumpai, nespėjusios išsakyti savų minčių, pergyvenimų, nespėjusios praversti svajonių albumo. Ištiesėme atsisveikinimui rankas, tikėdamos pasimatyti, kaip anuomet. Deja nebesimatėme. Liucija paliko mus visus. Iškeliavo neišspręsta paslaptim Amžinybėn vidudienį pačiame gyvenimo žydėjime, mylima išėjo nebegrįžti, palikusi gyvenimo draugą ir dukterį. . .

Ir panorau atkurti jai, mintyse ugdytą, kažkada abiejų matytą Angelą: motinai, moteriai ir savo mielai buvusiai bendraklasei. Angelą ne granite, ne marmure, tik kuklioje kelių sakinių pynėje.

• BUTO ĮRENGIMAS

VEDA A. YČIENĖ

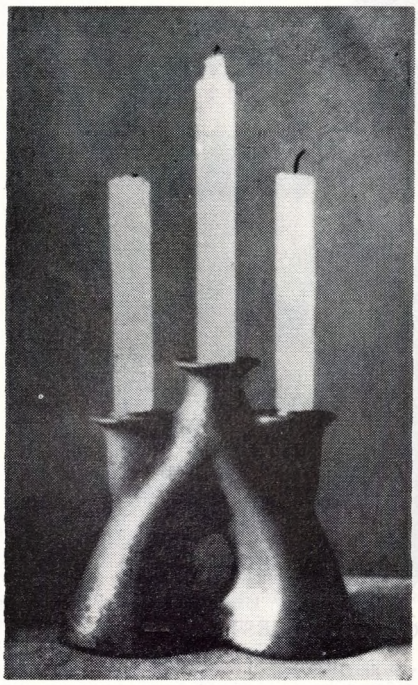

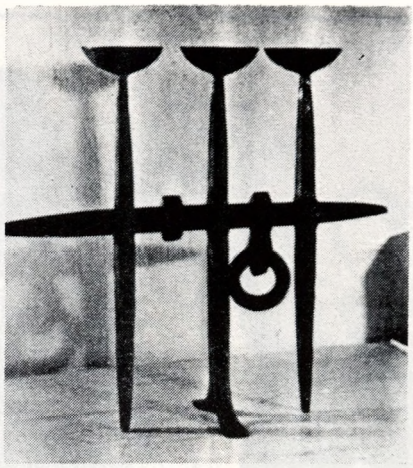

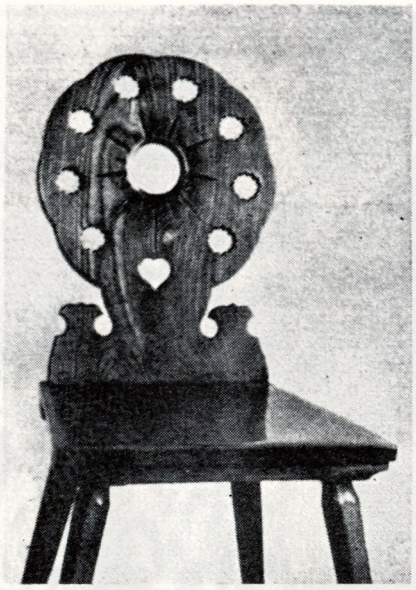

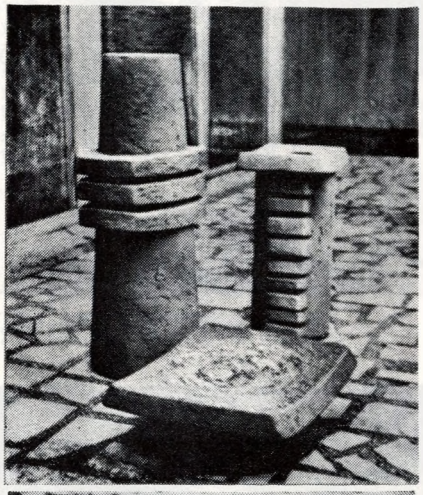

LIETUVIŠKI MOTYVAI

NAUJI SINTETINIŲ KAILINIŲ MODELIAI SUKURTI — LANG, CAPUCCI IR BALESTRA — DEMONSTRUOJAMI FLORENCIJOJE

Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

Sūrio Croquettes

6 šaukštai sviesto,
¾ puoduko miltų,
1¼ puoduko pieno,
1 kiaušinio trynys,
1 puodukas tarkuoto sūrio (½ grujére ir ½ parmesan),
prieskoniai: druska, pipirai ir muškato riešutas pagal skonį.
1 kiaušinio baltymas,
½ šaukšto vandens,
½ šaukšto aliejaus,
½ puoduko duonos trupinių,
druskos, pipirų ir miltų.

Išleisti sviestą keptuvėje prie vidutinio karščio. Sudėti ¾ puoduko miltų ir maišyti, kol pasidarys lygi masė. Virti apie 5 minutes, nuolat maišant. Pamažu maišant supilti pieną ir dar pavirti, kol sutirštės ir keptuvės kraštai bus švarūs. Tada įmaišyti kiaušinio trynį ir palaikyti dar keletą sekundžių ant ugnies. Nuėmus nuo ugnies įmaišyti sūrį ir prieskonius. Šią masę paskleisti ant aliejum išteptos sausainiam kepti skardos. Uždengti permatomu popieriu ("saran wrap"). Padėti į šaldytuvą keletai valandų. Atšalusį pjaustyti 1x1½ inčo ketvirtainiais arba apskritimais ar trikampiais.

Išplakti kiaušinio banlytą su vandeniu, aliejum, druska ir pipirais. Šias crokuettes pirmiausia pavolioti miltuose, po to suvilginti išplaktame baltyme ir pavolioti duonos trupiniuose. Leisti truputį apdžiūti, kol keptuvėje įkais aliejus maždaug 385 l. — 400 l. (geriausia naudoti elektrinę keptuvę). Dėti po 4—5 gabaliukus ir kepti apie 2—3 minutes ar kol pageltonuos. Nusausinti padedant ant sugeriamo popierio. Duoti karštus. Anksčiau iškeptus galima laikyti krosnyje prie 250° karščio.

Keptos obuolių riekutės "fritters"

2 puodukai miltų,
½ šaukštuko druskos,
1 kiaušinis,
1 puodukas alaus,
2 kiaušinio baltymai,
5 vidutinio dydžio obuoliai,
Cukraus pudros ir cinamono.

Miltus supilti į dubenėlį, dadėti kiaušinį, alų ir gerai išmaišyti. Išplakti kiaušinių baltymus ir lengvai įmaišyti į masę. Obuolius nulupti, išimti sėklas ir supjaustyti ¼ inčio storumo riekutėmis. Riekutes įmerkti į masę, išėmus leisti masės pertekliui nuvarvėti ir kepti aliejuje įkaitinant keptuvę iki 375°. Iškarto dėti po 4—5 riekutes. Versti kai riekutės iškyla. Apkepinti abi puses, kad pageltonuotų, maždaug 3 — 4 minutes. Iškeptas nusausinti ant sugeriamo popierio. Tada sudėti ant sausainiam kepti skardos, apiberti cukraus pudra ir cinamonu. Dėti į krosnį ir kepti tik iš viršaus (broil) kol cukrus sutirps. Gerai saugoti, kad nesudegtų. Duoti karštus. Likusius galima palaikyti ir vėl duoti atšildžius.

Obuolių košės pyragas.

1¼ puoduko miltų,
1 šaukštelis kepimo miltelių,
1 šaukštelis kepimo sodos,
1 šaukštelis muškato riešuto (nutmeg),
1 šaukštelis cinamono,
½ šaukštelio "all spice",
½ puoduko riebalų,
¾ puoduko rudo cukraus,
1 kiaušinis,
1 puodukas obuolių košės,
1 puodukas razinų.

Ištrinti riebalus pamažu dadedant cukrų. Trinti kol masė pasidarys puri. Įmušti kiaušinį ir dar paplakti. Tada sudėti sausus produktus (atsemiant vieną šaukštą miltų ir jais apibarstant razinas), pakaitomis su obuolių koše (po truputį) vis pamaišant, kad masė būtų lygi. Po to pamažu įmaišyti razinas. Kepti ketvirtainėje formoje išklotoje vaškiniu popieriu ir pateptoje riebalais bei pabarstytoje miltais. Kepti prie 350° apie 50 minučių.

Varškės sausainiai

½ puoduko sviesto ar margarino,
½ puoduko varškės,
1½ puoduko miltų,
½ puoduko cukraus,
2 šaukšteliai kepimo miltelių,
½ šaukštelio druskos,

Sviestą su cukrumi ištrinti. Tada su-

dėti varškę ir dar patrinti, kad masė būtų lygi. Persijoti miltus, kepimo miltelius ir druską ir pamažu supilti į masę nuolat maišant. Paruoštą tešlą padaryti duonos kepalo pavidalo ir palaikyti šaldytuve per naktį. Pjaustyti plonomis riekutėmis ir kepti ant aliejum išteptos sausainių skardos prie 400° maždaug 10 minučių ar kol gražiai paruduos.

Skandinavų vasaros sriuba

4 kiaušinio tryniai,
½ puoduko cukraus,
1 šaukštelis tarkuotos citrinos žievės,
2 šaukštai citrinos sunkos,
1 kvorta pasukų.

Naudojant elektrinę mašinėlę prie vidutinio greičio išplakti kiaušinių trynius, pamažu dadėti cukrų dar vis plakant, kad skystis būtų grietinės tirštumo. Įmaišyti citrinos žievę ir įpilti citrinos sunką. Tada pamažu plakant supilti pasukas. Plakti, kol viskas gerai susijungs ir sriuba bus lygi. Duodama šalta.

Grybai prie pietų

¼ puoduko sviesto,
1 svaras šviežių grybų (smulkiai kapotų),
¼ puoduko malto svogūno arba pjaustytų svogūno laiškų,
1 puodukas rūgščios grietinės,
2 šaukštai "sherry",
druskos ir pipirų.

Išleisti sviestą keptuvėje ir sudėti grybus su svogūnais. Pakepinti apie 5 minutes ar kol apkeps- paruduos nuolat pamaišant.

Dadėti rūgščią grietinę, "sherry", druską ir pipirus ir dar pakaitinti, kad grietinė būtų karšta, bet neužvirtų. Tinka prie visokių mėsų ir žuvies.

Varškė su morkomis

½ sv. trintos varškės, 1 kiaušinio trynys, 2 šaukštai majonezo, 1 puodukas tarkuotų morkų, petražolių (kapotų), druskos. Viską sumaišyti su varške. Apibarstyti kapotais krapais.

Varškėčiai.

1 sv. virtų bulvių (maltų), ¾ sv. varškės, 1½ puoduko miltų, 2 šaukšteliai cukraus, 1 kiaušinis, druskos, razinų. Viską gerai sumaišyti ir išminkyti. Padaryti blynelius, apvolioti miltuose ir kepti karštuose riebaluose. Apibarstyti cinamonu. Valgyti su kompotu.

Blyneliai su varške ir arbatine dešra

1 sv. trintos varškės, ½ sv. maltos ar smulkiai supjaustytos arbatinės dešros, 3 tryniai, 4 šaukštai miltų, druskos pagal skoni, baltymų putelė, viska iš lėto sumaišyti. Kepti karštuose riebaluose. Valgyti su lydytu sviestu ir grietine.

Duoniniai blynai

¼ sv. juodos duonos, 1 šaukštas miltų, riebalų, 1 kiaušinis, 1 šaukštas cukraus pudros, pusantro šaukšto vandens.

Duona supjaustoma norimais gabaliukais: apvaliais, keturkampiais, įvairiaformiais, labai plonomis riekutėmis.

Kiaušinį išplakti, supilti miltus ir vandenį. Tešlą gerai išplakti. Į tešlą pamerkti duonos gabaliukus 2 valandom. Į keptuvę dėti riebalų, įkaitinti ir sudėti iš abiejų pusių apvoliotas tešloje duonos riekutes. Apkepinti abi puses.

Iškepus apibarstyti cukraus pudra. Duoti į stalą karštus. Duoniniai blynai — rūgštoko, savito skonio.

Paskaninta varškė

1 sv. varškės, truputį grietinės išmaišyti ir pertrinti. Paskaninti kmynais, paprika, druska, svogūnais, krapais, krienais, pamidorų koše, ridikėliais, ridikais ir kitais priedais, kurie tinka varškei paskaninti.

Padažas — mišrainė

Prie įvairios rūšies dašros arba šaltos mėsos galima paruošti tokį padažą:

Išplakti puoduką augalinio aliejaus su 2-3 šaukštais acto, įdėti druskos, pagal skonį juodųjų maltų pipirų ir 1 arbatinį šaukštelį garstyčių, įdėti smulkiai sutarkuotą svogūną, ¾ pd. smulkiais kubeliais supjaustytų raugintų agurkų ir viską sumaišyti.

Bulvės su kumpiu, keptos orkaitėje

Išvirti 1 sv. bulvių, nulupti, kai atvės, sutarkuoti ant stambios tarkos. Ištepus riebalais kepimo indą, sudėti pusę bulvių ir pasūdyti. Ant jų uždėti ½ sv. kūbeliais supjaustyto kumpio, apibarstyti 3—4 šaukštais sutarkuoto sūrio ir ant viršaus uždėti likusias bulves. Pagal skonį pasūdyti ir užpilti 4—5 šaukštus riebalų. Išplakti 3 kiaušinius su stikline rauginto pieno, aplieti bulves ir kepti karštoje orkaitėje, kol susidarys raudona plutelė.

Garnyrui tinka marinuotos daržovės arba rauginti agurkai.

Virtas veršio liežuvis

Nuvalyti ir gerai nuplauti veršio liežuvį, po to virti ji daržovių sultinyje. Išvirus išimti, nulupti jo odą ir supjaustyti griežinėliais. Sudėti pusdubenyje taip, kad sudarytų liežuvio forma. Apipilti pakaitintais riebalais ir apibarstyti tarkuotu sūriu.

Garnyras gali būti morku, žirnelių ar žiediniu kopūstų su riebalais, keptų bulvių ir kt.

Kotletai iš kopūstų

Paimti vidutine kopūsto galvą. Išpjauti kotą bei storesnes lapo dalis ir smulkiai supjaustyti. Troškinti su 3—4 šaukštais riebalų, kartas nuo karto įpilant į kopūstus vandens. Kai kopūstai suminkštės, juos dar patroškinti.

Atskirai išvirti pusę stiklinės ryžių pusantroje stiklinėje karšto vandens. Ryžius sumaišyti su kopūstais, įdėti spulkiai supjaustytą svogūną ir ½ arbatinio šaukštelio juodųjų maltų pipirų. Iberti truputį druskos ir vėl viską išmaišyti. Padaryti pailgos formos kotletus, pavilgyti juos išplaktu kiaušiniu, apvoliuoti miltuose ir kepti karštuose riebaluose.

Kotletus paduoti su raugintais agurkais arba įvairiomis marinuotomis daržovėmis.

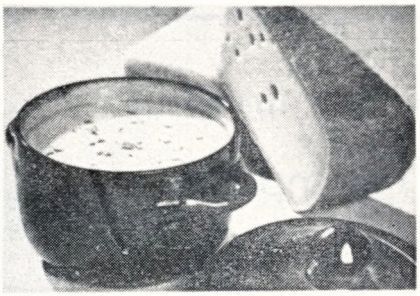

Varškės musmirės

½ sv. varškės (pertrinti), ½ sv. kieto, sutarkuoto sūrio, 2 šaukštai margarino (ištrinto).

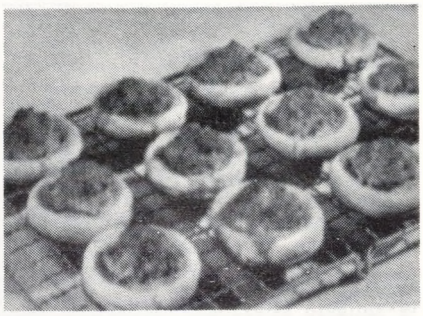

Viską sumaišyti su varške. Iš gautos masės suformuoti nedidelius kiaušinėlius.

Pomidorus perpjauti pusiau, išimti sėklines, užmauti ant varškės, kiaušinėlių. Papuošti taškučiais iš varškės.

Mažas duonos riekutes aptepti sviestu ir ant jų sustatyti mažas musmires.

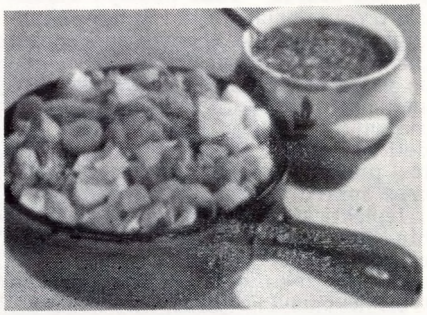

Supjaustytus svogūnų laiškus ar krapus apibarstyti aplink musmires.

* * *

Išvirtos bulvės bus skanesnės, jei į vandenį įdėsite 3—4 skilteles česnako ir truputį krapų.

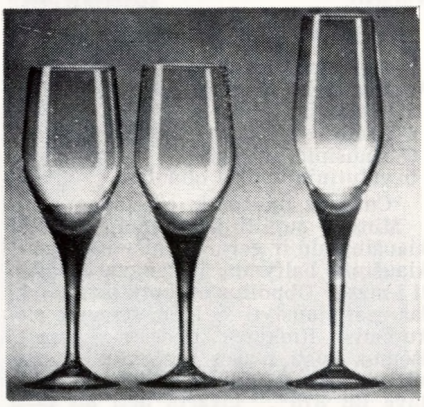

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

MOTERŲ BALSAS TARPTAUTINĖSE ORGANIZACIJOSE

Jungtinės Tautos, pasiūlius Švedijai, pasiryžo sušaukti pasaulinę konferenciją Švedijoj — Stockholme 1972 m., kurioj būtų svarstoma klausimai liečiantieji žmonijos aplinką: oras, vanduo, gyvūnija ir augmenija, — žodžiu tai, kas palaiko žmogaus gyvybę.

Dėl žmonijos techninio progreso visa aplinka vis labiau užteršiama ir graso žmonijos egzistencijai. Toje konferencijoje dalyvaus kvalifikuoti valstybių ekspertai, o taip pat pasaulinių organizacijų atstovai.

Parengimo darbams einant, Jungtinių Tautų Ekonominėje ir Socialinėje Taryboje Genevoj Pasaulinės Katalikių Moterų Organizacijų Unijos atstovė Dr. Marija Teresė Graber-Duvernay pasiūlė įtraukti į programą ir dvasinius žmonijos reikalavimus, būtent— laisvės, saugumo, ramybės, estetikos ir t. t. Ji sakė, kad toje konferencijoje turėtų dalyvauti ne vien tik inžinieriai, geofizikai, meteorologistai, demografai ir architektai, bet ir humanitariniai ekspertai, k. a., psichologai, psichoanalitikai, fiziologai ir gydytojai.

Šiame darbe ji pažadėjo pasidalinti Unijos ekspertų patyrimu, kad paruošus geresnes gyvenimo sąlygas pilnai išsivysčiusiam ir išbalansuotam žmogui, nes tik toks žmogus sugebės savo aplinką padaryti tinkamą jo gyvenimui.

ĮVAIRIŲ KRAŠTŲ KATALIKIŲ MOTERŲ VADOVIŲ VIZITAI LKMOPS ATSTOVEI

Paskutinių mėnesių bėgyje pas LK MOPS atstove B. Venskuvienę Paryžiuje lankėsi: Dr. E. Strachotinsky — Australijos Katalikių Moterų Akcijos vadovė tarptautiniams ryšiams ir WUCWO generalinė sekretorė Y. Darbre — Šveicarijos Katalikių Moterų Lygos pirmininkė, Dr. G. Ehrle — Vokietijos Katalikių Moterų Organizacijų Sąjungos pirmininkė, E. Cumella — WUCWO Sekretoriato Pietų Amerikai pirmininkė ir žymi Argentinos katalikių moterų veikėja. C. Cueto de Reyes — Meksikos Katalikių Moterų Akcijos pirmininkė.

Visos yra LKMOPS atstovės B. Venskuvienės ilgametės bičiulės ir WUCWO Tarp. Biuro narės, atvdžios ir jautrios Lietuvos laisvės bylai.

Bendrai, ilgus metus ištvermingai veikdama. Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinė Sąjunga yra įsigijusi per tarptautinę veiklą daug artimų ir reikšmingų Lietuvai draugų.

KAN. KAT. MOT. DR-JOS. PRISIKĖLIMO PARAPIJOS SKYRIUS

Vėl praėjo metai Prisikėlimo parapijos skyriaus kat. moterų veikloje. Juos apžvelgus krinta į akis dideliu nuoseklumu ir tvarkingumu vykdoma veikla. Kaip darbščios bitės, kat. moterys tęsia savo parapijos ir visuomenės veikloje prieš eilę metų pradėtą vagą. Gal ypatingų žygdarbių jos ir nenuveikia, bet jeigu šiandien dėl kokios nors priežasties sustotų jų veikimas, pamatytume, kokia spraga pasijustų parapijos ir net kolonijos gyvenime.

Per 1969 metus skyriaus valdyba turėjo 12 posėdžių, per kuriuos buvo aptariama ir nustatoma visų metų veikla: —

Narių susirinkimai vyko beveik kas mėnesį. Paskaitoms kviesta: Dr. O. Gustainienė (Liet. tautos charakteris), mokyt. E. Krikščiūnienė (pasikeitimai mokymo sistemoje), Tėv. Placidas, O. F. M. (įspūdžiai iš kelionės po Šv. Žemę ir skaidrių rodymas), seselė Ignė (pasikeitimai Bažnyčioje Visuot. Vatikano suvažiavimų šviesoje, ir apie Mariją), pirm. A. Kuolienė (perdavusi paskaitą, skaitytą per mok. kursus Dainavoje tema "Laisvės problema vaikų auklėjime"), kun. Kuzminskas, kalbėjęs apie pavergtą Lietuvos Bažnyčią.

Kiekvieno susirinkimo dieną — sekmadienį — narių intencija buvo laikomos šv. mišios, taip pat užprašomos mišios už narių mirusiuosius. Tradicija tapusios metinės uždaros moterų rekolekcijos Port Credit rekol. namuose, vestos Tėv. G. Kijausko, S.J.

Parengimų srityje buvo pagelbėta Kanados Liet. Bendruomenės Toronto Apylinkei ruošiant "Karavaną" ir Vasario 16-sios proga, tęsti Užgavėnių Baliaus tradicija, atsikviestas iš Hamiltono "Žydintis Vasaros Vėjas", suruošta dail. S. Kvietienės paveikslų paroda, suruošti virimo-kepimo kursai kolonijos moterims, pagelbėta parapijai religiniu koncerto metu, suruošta iškyla į dr. A. Lukienės ūkį, — suteikiant skyr. narėms ir jų šeimoms neeilinę pramogą pabūti gražios gamtos prieglobstyje, svetingų šeimininkų globoje.

Socialinių reikalų srityje metų bėgyje aplankyta 70 asmenų, nunešant dovanėles. Socialiniams ir kultūriniams reikaalms išleista $750.00: paremiant ateitininkų jaunimo organizaciją, "Aušros" sporto klubo mergaites, ansamblį "Birbynė", nuperkant V. Krėvės raštus Ottawos muziejaus lietuvių skyriui, aukota Prisikėlimo parapijai, Nekalto Pras. seselėms, sušelptos 3 šeimos pinigais.

Skyr. dv. vadas kleb. Tėv. Placidas, kuris ne tik nuoširdžiai rūpinosi narių dvasiniais reikalais, bet talkino joms visur ir visuomet, kur tik reikėjo, ar tai patarimais ar narių transportacija į ir iš rekolekcijų namų ar kt. Esame jam labai dėkingos už tokį rūpestį.

Po metinio narių susirinkimo, kuris įvyko 1970 m. sausio mėn. 18 d., skyriaus valdyba pradėjo savo antruosius kadencijos metus. Jos sąstatas: pirm. A. Kuolienė, vice-pirm. I. Žemaitienė, ižd. B. Vaitiekūnienė, sekr. L. Murauskienė, soc. reikalų sekcijos narės — B. Sapijonienė ir S. Laurušaitienė (pakeitusi iš antrų metų veiklos dėl asm. priežasčių pasitraukusią D. Baranauskienę). Pareng. sekcijos narės — S. Valatkienė, A. Genčiuvienė, O. Žemaitaitienė ir koresp. B. Danaitienė

Nauji veiklos metai atneš vėl naujų rūpesčių ir naujų progų padėti parapijai, kolonijai ir daryti gera artimui. Su neišsemiama energija parapijos kat. moterys vėl pasiners į našią veiklą, nelaukdamos raginimo ar padėkos. Jų darbai tekalba už jas. Sėkmės!

B. D.

NEPAPRASTAS SUSIRINKIMAS

Delhi - Tillsonburg ir jų plačiose apylinkėse sėkmingai veikia K. L. K. Moterų dr-jos skyrius. Ši organizacija apjungia visas lietuves katalikes moteris, gyvenančias tolokai vienas nuo kitų, bendram tikslui ir bendram darbui. Skyrius turi 34 nares, iš kurių didesnė dalis yra ūkininkės, kita dalis gyvena apylinkės miesteliuose.

Šį pavasarį — balandžio 25 d. p. Strodomskių namuose įvyko nepaprastas šios draugijos susirinkimas. Valdybos pakviesta ir sutikusi atvažiuoti, visų buvo laukiama dr. A. Lukienė iš Toronto. Šiame, gausiame narėmis ir viešniomis susirinkime, visos turėjo progos išgirsti įdomią paskaitą ir la-

K. L. K. M. d-jos Šv. Jono skyriaus narės atšventusios dvidešimties metų jubilėjų, viduryje garbės narė O. Jonaitienė

bai vertingus patarimus. Daktarė kalbėjo apie moters "gyvnimo rudenį", kaip paminėjo, kurį pergyvena kiekviena — "sena ir jauna, turtinga ir biedna". Ragino pasidaryti savo gyvenimą malonų ir mokėti juo džiaugtis.

Visoms atydžiai išklausius paskaitos, atsirado daug paklausimų, į kuriuos dr. Lukienė visoms maloniai atsakinėjo. Dalyvių tarpe girdėjosi pasisakymų, kad šis susirinkimas esąs vienas iš įdomiausių šioje apylinkėje, gerb. paskaitininkės dėka.

Skyriaus pirm. A. Ratavičienė perskaitė metų veiklos pranešimą:

Sušaukti 6 valdybos posėdžiai, visuotiniai narių susirinkimai 3, aplankyta 20 ligonių, pasiųsta 4-ri siuntiniai į Suvalkų Trikampį, suruoštos 2 agapės (bendri pusryčiai), dalyvauja kepsnių pardavime vėžio ligos šalpai, virta kava sekmadieniais par. salėje, suruoštas skyriaus pyragų išpardavimas, papuošta bažnyčia šv. Velykų proga, iš/alyta par. salė.

Visuomeniniai darbai:

Suruoštas Motinos Dienos minėjimas, talkininkauta 16 Vasario minėjime, atstovautas skyrius K. K. moterų susipažinimo vakare, dalyvauta Delhi m. (pasaulinio krikščionių moterų) p. k. moterų maldos dienoje, suruoštos dvi paskaitos, atstovauta centro valdybos suvažiavime, parapijos dešimtmečio leidiniui parūpintas skyriaus aprašymas.

Skyriaus kasos pranešimą perskaitė kasininkė E. Kairienė.

Pirmininkė, padėkojusi dvasios vadui kun. dr. J. Gutauskui už skyriaus globą ir visoms narėms už gražų bendradarbiavimą, paprašė susirinkimą išrinkti naują valdybą. Senąją valdybą sudarė: A. Ratavičienė, E. Kairienė, E. Augustinavičienė, Z. Augaitienė, J. Žiogienė.

Kun. dr. J. Gutauskas trumpai apibūdino moterų skyriaus svarbą šioje parapijoje, pasidžiaugdamas jų gražia veikla.

Į naują valdybą susirinkimo buvo išrinktos šios narės: O. Šiurnienė, S. Steigvilienė, M. Rimkuvienė, Z. Vitkauskienė, E. Vindašienė.

Susirinkimui sėkmingai pirmininkavo O. Šiurnienė ir sekretoriavo S. Steigvilienė.

Prie visų geros nuotaikos prisidėjo valdybos ir nuoširdžių šeimininkių p. Strodomskių puikios vaišės. Susirinkimas uždarytas giesme — "Marija, Marija".

NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME
K. L. K. MOTERŲ DRAUGIJOS
DELHI — TILLSONBURG
SKYRIAUS VALDYBAI
IR NARĖMS
UŽ ĮTEIKTĄ ŠIMTO DOLERIŲ
AUKĄ
''MOTERS''
PENKIASDEŠIMTIES METŲ
JUBILĖJAUS PROGA
Redakcija ir administracija

... rašo apie moteris ...

JONAS AISTIS — APIE MOTERIS

... Visada tvirtinau, kad ten, kur vyro galios ir heroizmas baigiasi, ten moterų teprasideda tik veiklos pradžia. Nes silpnoji lytis stipresnė už stipriąją lyti į fiziškai ir intelektuališkai. Visa bėda, kad lietuvė dažnai tūno savo namų užkrosny ir visą energiją išeikvoja besigrumdama su savo vyru, o tas vėl, pačios išvestas iš pusiausvyros, visą savo apmaudą ir irzlumą išlieja visuomeninėje veikloje. Mano manymu, šiandien lietuvei moteriai atėjo pats laikas išeiti į lietuvišką veiksnių politinę areną, pats laikas sugėdyti ir išleliot iš politinės veiklos nusipolitikavusius didvyrius ir mažvyrius... Jie patys niekuomet nesiryš tokiam žygiui, o jų bendruomenei daroma žala yra neįsivaizduojamai didelė...

... pradėjau prieiti išvados, kad lietuvių vyrų veikla prieina logišką galą ir kad vadavimo vadžias ir vežėčias reikia atiduoti moterims, tegu jos vadavimo politiką minko, kaip jų motinos ir senelės minkė atuariečių tešlą. Gana joms kaip svirpliams, svirpti vien visuomeninio gyvenimo užkrosny...

... Tegul moterys išeina visa armija: motinos ir dukterys, žmonos ir našlės, merginos ir senmergės. Visos iš dūmo. Jų pabugs mūsų priešai...
(Milfordo gatvės elegijos)

• Laiškai

... Ar būtų galima įdėti į žurnalą lietuviškų baldų nuotraukas. Neseniai vienoje baldų krautuvėje mačiau ispanišką kėdę ir pagalvojau, kad ir mūsų stilizuotos seklyčios kėdės neblogiau atrodytų ir tiktų elegantiškame bute. Dabar madoje medinės skrynios. Mes irgi turime puošnias kraičių skrynias. Taip pat dažyti — gėlėti baldai, knygų lentynos ir t. t. galėtų būti ornamentuoti lietuviškais motyvais. Ar jie prastesni už ispaniškus ar itališkus? Gal ir atsiras kas nors, kas realizuotų šias mintis. Turime gerų menininkų, tik gal per mažai prekybinės drąsos.

Su nuoširdžiausiais linkėjimais —
Elzė Diminskienė.

Širdingiausi sveikinimai ir linkėjimai 50 metų jubilėjaus proga.

Tegul Augščiausias laimina ir lydi Jūsų kelius,, bei stiprina jėgas leidžiant tą puikų žurnalą "Moteris".

Siunčiame 100 dol. auką palengvinti sunkią naštą.

K. L. K. Mot. D-jos Delhi skyrius
(pasirašė) **pirm. H. Kairienė**

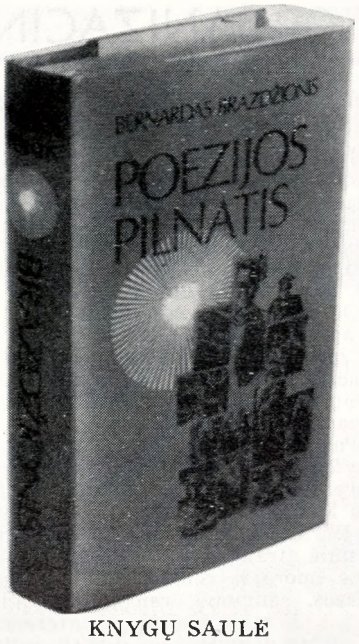

KNYGŲ SAULĖ

Šių metų pradžioje išsiilgusius skaitytojus galų gale pasiekė ilgokai laukta Bernardo Brazdžionio "Poezijos Pilnatis".

Tarp nepaprastai įdomių dail. Alf. Dociaus iliustracijų į akis krinta, lyg ir pagrindinė, viršelyje ir tarp knygos skyrių spindinti spindulių saulė, su tirštu branduoliu...

Tai ir simbolizuoja B. Brazdžionio "Poezijos Pilnatį": tai knygų knyga, visų knygų Saulė.

Ir išore, ir turiniu.

Negali būti, gražesnės, brangesnės ir prasmingesnės dovanos lietuviui, kaip ši knyga. Be jos gražiausia kultūringo lietuvio rezidencija, ar kuklus, jaukus namelis nebus pakankamai jaukūs ir puošnūs.

Dabar svarbu, kad šis nepaprastas mūsų iškiliausio ir subtiliausio Poeto kūrybos rinkinys, sukauptas iš rinktinių dvylikos jo rinkinių eilėraščių, pasiektų lietuvių širdis visame pasaulyje ir Tėvynėj.

Knygos leidimui kaupiant lėšas, buvo visuotinis lietuviškos bendruomenės pritarimas; gauta gražiausių atsiliepimų: pagarbos ir meilės Brazdžionio Žodžiui ir Minčiai. Tėvai užsakė knygą vaikams, anūkams, mokiniai — mylimam mokytojui, skyrė giminėms, krikštavaikiams...

Išsiilgtoji knyga pasiekė visų ištiestas rankas. Ir varto, ir širdys džiaugiasi. Dabar linkėtina, kad visi turėtų, kurie tos knygos dar neturi, kad visi ją ne tik vartytų, o ir skaitytų dažnai; kad pasisemtų iš jos išeivijoj išdžiūvusios širdys lietuviško žodžio gaivos, ir grožio, ir savos žemės meilės ir gyvenimo prasmės...

Ir atsidžiaugus, atsigėrėjus, būtų gera sulaukti plačių pasidalijimų įspūdžiais apie tą knygų Saulę; reikia tikėtis ir išsamių studijų apie Brazdžionio poeziją ir apie paties Kūrėjo gyvenimą bei asmenį. "Poezijos Pilnaties" dailininkas Alfonsas Docius ver tas irgi atskiro dėmesio.

Bernardas Brazdžionis, "Poezijos Pilnatis", 10 dol., gaunama "Lietuvių Dienos", 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. **A. R.**

• Atsiųsta paminėti

Liet. Valst. Op. sol. Elzbieta Kardelienė išleido plokštelę, kurioje įdainuota daug dainų ir arijų. Ji bus neužmirštamas prisiminimas mūsų solistės gausių koncertų Montrealyje ir visoje Šiaurės Amerikoje. Plokštelėje yra taip pat retas "Traviatos" operos duetas su Kipru Petrausku, įdainuotas dar Lietuvoje, mūsų operos žydėjimo laikais. Plokštelę galima įsigyti pas p. E. Kardelienę, 683 Beatty Ave., Verdun, P.Q. Canada ir Aušros Vartų Parapijos kioske. Kaina $6.00 ir persiuntimui — $1.25.

Lietuvių Dienos: Leidžia Antanas Skirius. Vyr. red. B. Brazdžionis. Išeina kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpj. mėn. Prenumerata: metams — $6.—, garbės pren. $10.—. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

Skautų Aidas — Lietuvių skautų ir skaučių laikraštis. Leidžia LSS Tarybos pirmija. Vyr. red: v. s. Antanas Saulaitis. Spausdina Immaculata Press, R. F. D. 2, Putnam, Conn. 06260. Prenumerata: metams — $4.—, pusei metų — $2.50; atskiras nr. — 50 ct. Adresas: P. O. Box 222, Thompson, Conn. 06277, U.S.A.

Pelytė Geležytė ir Lapė Snapė — S. Tomarienės knygelės vaikams; iliustravo pirmąją Viktorija Bimbaitė ir Laima Kirlytė, o antrąją — Nijolė Jatulytė; išleido Tėvai saleziečiai Italijoje; gaunamos pas knygų platintojus.

Pranešėjas — Lietuvių Žurnalistų S-gos centro valdybos neperiodinis biuletenis; red. — V. Alantas; admin. — V. Selenis; tiražas — 350; kaina — 1 dol.

Švietimo Gairės — lietuviškojo ugdymo žurnalas; leidžia — ALB Švietimo Taryba; vyr. redaktorius — Petras Maldeikis; adresas — 7031 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, U. S. A.; prenumerata metams — $2.

Liet. Kat. Moterų Organizacijų Pasaulinės Sąjungos Žinios — Adresas: LKMOPS žinios, c/o Mrs. A. Radzivanas, 84—16 110th St. Richmond Hill, N. Y. 11418.

Diena prie ežero—Aloyzas Baronas; iliustruota knyga vaikams, piešiniai **dail. Nijolės Vedegytės-Palubinskienės;** 37 pusl.; išleido knygų leidykla TERRA, 3237 W. 63rd St., Chicago, Ill. U.S.A. 60629; tiražas — 1000 egz.; kaina nepažymėta.

Knyga išleista skoningai, tinkama jaunesnio amžiaus skaitytojams.

Lithuanian Christmas Tree Ornaments — by Helen Pius and Frank Zapolis; copyright 1969 by F. Zepolis; iliustruota, 12 pusl. knygelė; piešiniais ir fotografijomis pavaizduota pagrindinė darbo eiga, kaip padaryti šiaudinius ornamentus; įvado žodis — J. Daužvardienės.

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija — Suvažiavimo Darbai VI knyga; Roma 1969; šeštasis L.K.M. Akademijos suvažiavimas 1964 m. rugsėjo mėn. 4—7 d. New Yorke, Fordhamo Universitete; redagavo — A. Liuima, S.J.; adresas — Piazza della Pilotta 4, Roma, Italy; tiražas — 1000 egz.; spausdino— Pontificia Universitá Gregoriana, Roma; kaina $10.

Lietuvos Pajūris — Kanados Mažosios Lietuvos Bičiulių D-jų leidinys; vyr. red. — A. Lymantas; adresas — 5260—10th Ave., Rosemount, Montreal, P. Q., Canada; išeina keturis kartus į metus; prenumerata — $2.

Encyclopedia Lituanica — vertingas leidinys, kurio I tomas išleistas Lietuvos Nepriklausomybės 1970 šventės proga. Daugelis viešųjų ir universitetų bibliotekų, be abejo, pačios jį užsisakys. Bet taip pat būtina ir mūsų iniciatyva. Mieli Kanados lietuviai, o ypač studentės ir studentai! Teiraukitės šio reprezentacinio leidinio miestų ir universitetų bibliotekose. Jeigu dar neturėtų — reikalaukite įsigyti šiuo adresu: Lithuanian Encyclopedia Press, Inc., 361 W. Broadway, P. O. Box 95, So. Boston, Mass. 02127 USA.

Die vergessene Balten — Joseph Ehret; 11 pusl. knygelė — perspausdinta iš "Civitas", Luzern 1969.

Garbės prenumeratos:

Adomaitienė O., Jamestown, North Dakota, Arštikaitienė A., Brampton, Ont., Barmienė V., Los Angeles, Calif., Bukšnienė A., Omaha, Nebr., Bureikienė R., Los Angeles, Calif., Dragūnienė D., Philadelphia, Pa., Dobrovolskienė V., Chicago, Ill., Dundulienė S., E. Chicago, Ind., Giriūnienė V., Montreal. Que., Grušienė M., Morris Plains, N.J., Hoffmanienė L., Chicago, Ill., Jankauskienė M., Brentwood, N.Y., Jonienė B., Edmonton, Alberta, Juodėnienė B., Cleveland, Ohio, Kalesinskienė H., New Britain, Conn., Kšivickienė A., Dundas Ont., Kuzmienė P., London, Ont., Lenkauskienė M., Cleveland, Ohio, Leonienė I., Palos Park, Ill., Lesevičiūtė B., Chicago, Ill, Marijošienė K., W. Hartford, Conn., Havickienė N., Hamilton, Ont., Noreikienė M., Woodhaven, N.Y., Oželienė S., Chicago, Ill., Rajeckienė Z., Waterford, Conn., Ramanauskienė E., Chicago, Ill., Razmienė E., Joliet, Ill., Sakalauskienė E., Los Angeles, Calif., Simonaitienė B., Detroit, Mich., Skripkutė L., Hamilton, Ont., Stankaitienė I., Cleveland, Ohio, Staškūnienė J., Sault St. Marie, Ont., Stoškuvienė M., Chicago, Ill., Svetulevičienė O., Keswick, Ont., Tarutienė B., Cleveland, Ohio, Tociliauskienė V., Chicago, Ill., Tonkunienė O., Waterbury, Conn., Kun. Totoraitis P., Newark, N.J., Valaitienė V. A., E. Cleveland, Ohio, Valiukonienė E., Boston Mass., Zaparackienė S., Royal Oak, Mich., Žiedonienė S., Cleveland, Ohio, Zubienė A.,, LaSalle, P. Quebecc.

Žurnalui aukojo:

$100.00 — K. L. K. Moterų Dr-jos Delhi Skyrius, Delhi, Ont.

$70.00 — Janačienė A., Lincoln Park, N. Y.

$25.00 — K. L. K. Moterų Dr-jos Šv. Jono Par. Skyrius, Toronto, Ont.

$5.00 — Budnikienė J., Hamilton, Ont., Černienė F., Chicago, Ill., Dominskienė E., Chicago, Ill., Garnelienė V., Tillsonburg, Ont., Kačinskienė E., Bethesda, Md., Kalnietienė J., Baltimore, Md., Matulionis A., Plattsburg, N. Y., Paprockienė B., Richmond Hill. N. Y., Raulinaitienė V. B., Downey, Ill., Vytienė B., Tillsonburg, Ont.

$3.00 — Jasienė P., New London, Conn., Stoškuvienė M., Chicago, Ill.

$2.00 — Daunienė L., Ottawo, Ont. Jauneikienė K., Straffordville, Ont., Mažeikienė E., Simcoe, Ont., Mikulienė U., Westchester, Ill., Skirmuntas V. Kenosha, Wisc., Žumbakienė S., Chicago, Ill.,

$1.00 — Batisienė B., Rochester, N. Y., Blynienė E., Chicago, Ill., Budzinauskienė A. Waterbury, Conn., Bulvičienė M., Hollis, N. Y., Damašienė, V. E. Chicago, Ind., Galeckienė E., Eden, Ont., Giedraitytė D. R., Worcester, Mass., Heningienė Z., Detroit, Mich., Juknevičienė E., Chicago, Ill., Juozaitienė J., Hamilton, Ont., Juozapavičienė B., Chicago, Ill., Kaskuvienė M., Montreal, Que., Kriaučialiūnienė S., Chicago, Ill., Kutkienė J., Glen Osmond, Australia, Lukoševičienė O., Woodhaven, N. Y., Maletienė A., Chicago, Ill., Mikelėnienė V., Delhi, Ont., Navickienė E., London, Ont., Norkienė M., Chicago, Ill., Racevičienė N., Islington, Ont., Rudokienė M., Delhi Ont., Šetikienė A., St. Catharines, Ont.